

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Elise Poikkeus

ESPANJAN AURINKORANNIKOLLA
ASUVIEN SUOMALAISTEN
INTEGROITUMINEN
PAIKALLISVÄESTÖÖN

Sosiaali- ja terveysala
2009

ALKUSANAT

Haluan kiittää kaikkia tutkimukseeni osallistuneita ja Sofia-opiston toiminnanjohtaja Minna Kantolaa, jotka edesauttoivat tutkimukseni tekemistä. Haluan kiittää myös perhettäni ja ystäviäni, joiden avun ansiosta sain saatettua tutkimuksen loppuun. Kiitos myös Ahti Nymanille ja Päivi Vaaramolle sekä opinnäytetyötäni ohjanneelle yliopettaja Hans Frantzille.

Vaasassa 15.10.2009

Elise Poikkeus

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Elise Poikkeus
Opinnäytetyön nimi	Espanjan Aurinkorannikolla asuvien suomalaisten integroituminen paikallisväestöön
Vuosi	2009
Kieli	suomi
Sivumäärä	55 + 4 liitettä
Ohjaaja	Hans Frantz

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa, millä tavalla Espanjan Aurinkorannikolla asuvat suomalaiset ovat integroituneet paikallisväestöön ja mitkä tekijät edistävät tai estävät suomalaisten integroitumista. Kohderyhmänä oli Aurinkorannikolla vähintään vuoden asuneet suomalaiset, jotka ovat joko kausiasukkaita tai pysyviä asukkaita. Tutkimus suoritettiin Aurinkorannikolla toimivan suomalaisen Sofia-opiston kautta. Tutkimusmenetelmä oli laadullinen eli kvalitatiivinen ja aineiston keruumenetelmänä oli temahaastattelu. Analyysi toteutettiin sisällönanalyysin avulla.

Yhdestätoista haastateltavasta suurin osa oli yli 60-vuotiaita. Tutkimuksessa selvisi, että kielitaidottomuus, espanjalaisten perhekeskeisyys ja suomalaisten monokulttuuriset sosiaaliset suhteet olivat tärkeimmät integroitumista estävät tekijät. Hieman yli puolet haastateltavista oli enimmäkseen tekemisissä suomalaisten kanssa ja loput haastateltavista olivat integroituneet hyvin tai osittain paikallisväestöön.

Espanjalaiset nähtiin ystävällisinä ja heidän suhtautumisensa suomalaisiin koettiin positiiviseksi. Kuitenkin suomalaisiin nuoriin oli kohdistunut syrjintää tai heihin oltiin suhtauduttu ennakkoluuloisesti. Lisäksi tuloksien mukaan osa Espanjassa asuneista suomalaisista on tulevaisuuden paluumuuttajia Suomeen. Lopuksi luotiin aineiston perusteella kolme erilaista integroitujatyyppeä: paikallisiin integroitunut asukas, suomiyhteisössä viihtyvä ja monikulttuurinen verkostoituja.

Asiasanat	espanja, aurinkorannikko, integraatio, kulttuuri-identiteetti, akkulturaatio
-----------	--

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
 UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
 Sosiaalialan koulutusohjelma

ABSTRACT

Author	Elise Poikkeus
Title	Finnish People Living on the Spanish Costa del Sol and Their Integration to the Local Community
Year	2009
Language	Finnish
Pages	55+ 4 Appendices
Name of Supervisor	Hans Frantz

The aim of this bachelor's thesis was to find out how Finns who are living in Spain on Costa del Sol have integrated into the local community and which factors prevent or promote this integration. The target group was the Finns who have lived at least one year on Costa del Sol and who are either seasonal residents or permanent residents. The research was carried out through the college of Sofia on Costa del Sol. The research method was qualitative and the material was collected with theme interviews. The analysis was carried out using content analysis.

Eleven of the respondents were more than 60 years old. The results show that the factors that prevent integration were poor language skills, the Spanish family-oriented culture and the Finnish people's mono-cultural social relations. A little bit more than a half of the respondents had mostly social relationships with other Finns and the rest of respondents had integrated well or partly into the local community.

The Spanish people were considered to be friendly and their attitude towards Finns was felt to be positive. However, Finnish youth had experienced discrimination or prejudice. The results also show that some of the Finns will move back to Finland. Based on the material, the respondents were divided into three different groups: an integrated inhabitant, a person who mostly spends his time in the Finnish community and a multicultural networker.

Keywords	Spain, Costa del Sol, Integration, Cultural Identity, Acculturation
----------	--

SISÄLLYS

ALKUSANAT	2
TIIVISTELMÄ	3
ABSTRACT	4
SISÄLLYS	5
LIITELUETTELO	7
1 JOHDANTO	8
2 SUOMALAISET ESPANJASSA	10
2.1 Siirtolaisuudesta Espanjaan	10
2.2 Aurinkorannikko	12
2.3 Espanjan terveydenhuolto ja sosiaaliturvajärjestelmä osana suomalaisten sosiaaliturvaa	13
3 KULTTUURIEN KOHTAAMINEN	17
3.1 Kulttuurin, identiteetin ja kulttuuri-identiteetin käsitteet	17
3.1.1 Kulttuuri	17
3.1.2 Identiteetti	18
3.1.3 Kulttuuri-identiteetti	19
3.2 Akkulturaatio ja sen eri muodot	19
3.3 Akkulturaarion eri vaiheet	23
3.4 Akkulturaatioon vaikuttavia tekijöitä	24
4 TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN	26
4.1 Tutkimustehtävä	26
4.2 Tutkimusmenetelmä	26
4.3 Tutkimuksen kohderyhmä	27
4.4 Tutkimusaineiston keruu	28
4.5 Tutkimusaineiston analyysi	29
4.6 Tutkimuksen luotettavuus	30
5 TUTKIMUSTULOKSET	31

5.1 Haastateltavien taustatietoja	32
5.2 Saapumisesta Espanjaan	33
5.3 Integroituminen suomalaisiin	34
5.4 Integroituminen paikallisväestöön	36
5.5 Haastateltavien kokemuksia Espanjasta ja tulevaisuuden toiveita.....	41
6 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	44
6.1 Integroitumisesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä.....	44
6.2 Kolme integroitujatyyppiä.....	48
7 POHDINTA	50
LÄHTEET.....	53

LIITELUETTELO

LIITE 1 Tutkimuslupahakemus

LIITE 2 Tutkimuslupa

LIITE 3 Suostumus haastattelulle

LIITE 4 Haastattelurunko

1 JOHDANTO

Espanja on ollut suosittu matkakohde jo 1960-luvulla ja eläkeläismuutto on ollut muodissa 1970-luvulta lähtien. Espanja onkin ulkomailla eläkepäiviään viettävien suomalaisten suosikkivaihtoehto. Kyseessä ei ole kuitenkaan perinteinen siirtolaisuus, vaan kyse on edestakaisesta *kausimuutosta*, sillä suomalaiset viettävät usein talvet Espanjassa, mutta kesäajan he asuvat Suomessa. Espanjan Aurinkorannikolla olevista suomalaisista suurin osa on eläkeläisiä kausisiirtolaisia, mutta joukkoon mahtuu myös yrittäjiä ja vuorotteluvapaitaan pitäviä perheellisiä. (Kuparinen 2005; Pelander 2009; Alasuutari 2008.)

Maassa asuu pysyvästi 2 000 suomalaista, mutta talvikuukausina heidän lukumääränsä kasvaa eri arvioiden mukaan 15 000- 25 000:een. Espanjan tuoreen väestötilaston mukaan Malagan alueella asuu espanjalaisten jälkeen ylivoimaisesti eniten suomalaisia. On huomattava, että kausisiirtolaiset ovat kuitenkin tilastojen ulottumissa. (Pelander 2009.)

Suomalaisilla on Aurinkorannikolla monenlaista toimintaa ja palveluja. Päivittäisten ravintola-, terveys-, ja kauppapalveluiden lisäksi rannikolla pidempään oleskeleville on tarjolla myös tarvittavat laki-, varainhoito- ja kiinteistöpalvelut suomeksi. Lisäksi Aurinkorannikolla näkyy Tv- Finland ja ilmestyy useita suomalaisia lehtiä. Myös esimerkiksi suomalaisia kampaajia, sisustussuunnittelijoita, rakentajia, atk-alan yritystoimintaa, autonvuokrausta, kuljetus- ja varastointipalveluja on saatavilla. Aurinkorannikolla toimii myös suomalainen koulu ja lukio, luterilainen seurakunta, suomalaisten yhdistys Suomela ja Sofia-opisto. (Suomi Espanjassa 2009; Alasuutari 2008; Karisto 2008, 92.)

Kiinnostava kysymys on, ovatko nämä Aurinkorannikon suomalaiset integroituneet paikallisväestöön, sillä heillä on mahdollista toimia vieraassa maassa suomen kielellä ja olla tekemisissä oman etnisen ryhmänsä kanssa. Aikaisemmin on jo julkaistu joitakin tutkimuksia aiheeseen liittyen, joista mainitsen joitakin. Uusimpana on ilmestynyt Antti Kariston tekemä perusteellinen tutkimus Aurinkorannikon eläkeläisistä vuonna 2008, jossa käsitellään myös

eläkeläisten suhteita paikallisiin ja paikallisten kuvaa suomalaisista suomalaisten näkökulmasta. Muita tutkimuksia ovat esimerkiksi Pirjo Helppikankaan ja Sirpa Hiltusen Aurinkorannikon suomalaiset vuodelta 1992, Juha Mikkolan vuonna 2001 ilmestynyt pro gradu- tutkielma Siirtolaisia ja vierailijoita - Suomalaisten siirtolaisten akkulturaatio ja identiteetti Espanjassa, Isossa-Britanniassa, Kreikassa, Ranskassa ja Saksassa. Antti Honkaselta ilmestyi vuonna 1999 Kohtaamisia auringossa: suomalaisturistien ja paikallisväestön väliset sosiaaliset suhteet Fuengirolassa.

Espanjan Aurinkorannikolla asuvana opiskelijana suomalaisten integroituminen oli mielenkiintoinen ja itseä koskettava aihe. Opinnäytetyöni on siis tehty paikan päällä, mikä näkyy elektronisten lähteiden suuressa määrässä. Käsittelen tutkimuksen teoriaosassa siirtolaisuutta Espanjaan, Espanjan sosiaali- ja terveystalvvelujärjestelmää sekä akkulturoitumista eli sopeutumista vieraaseen kulttuuriin. Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa yhdentoista teemahaastattelun avulla, miten Aurinkorannikolla asuvat suomalaiset ovat integroituneet paikallisväestöön ja suomalaisiin sekä tekijöitä, jotka estävät sosiaalisten suhteiden syntymistä paikallisiin. Kohderyhmänä olivat kausiasukkaat ja pysyvät asukkaat, jotka ovat asuneet Espanjassa vähintään vuoden ajan. Tutkimus paljastaa myös suomalaisten asenteita paikallisia kohtaan ja espanjalaisten asenteita suomalaisia kohtaan. Haastattelujen suorien lainausten kautta saadaan tietoa suomalaisten sopeutumisestaan Espanjassa, joka on pitkä, eri vaiheita sisältävä prosessi.

2 SUOMALAISET ESPANJASSA

Espanjan Aurinkorannikolla asustaa brittien, saksalaisten ja skandinaavien lisäksi arviolta kymmenentuhatta suomalaista. Suomalaisten lukumäärää ei tiedetä tarkalleen. Torreviejan kaupungin lähistöllä Costa Blancalla asuu lisäksi noin kolmentuhannen suomalaisen keskittymä sekä Mallorcalla ja Kanarian saarilla suomalaisia talviasukkaita on myös tuhansia. On siis syytä perehtyä tarkemmin tähän suomalaisten siirtolaisuuteen ja kuvata yleisesti Aurinkorannikkoa ja Espanjan sosiaali- ja terveystalvueluärjärjestelmää. (Karisto 2000, 7; Karisto 2008, 10.)

2.1 Siirtolaisuudesta Espanjaan

Siirtolaisuudella tarkoitetaan perinteisesti henkilöiden tai henkilöryhmien vapaaehtoista enemmän tai vähemmän pysyvää muuttoa asuinmaasta toiseen lähinnä toimeentulon hankkimiseksi siellä. Kyseessä on aina pysyvässä tarkoituksessa tapahtuva ulkomailla oleskelu, joten tilapäinen oleskelu ei kuulu siirtolaisuuden käsitteen alle. *Maahanmuuttajalla* tarkoitetaan maahan saapuvaa henkilöä, joka on syntynyt kyseisen maan rajojen ulkopuolella. *Paluumuuttajat* ovat puolestaan kotimaahansa takaisin muuttavia henkilöitä ja heidän ulkomailla syntyneitä jälkeläisiään. (Ilmasti 2006, 5-6.)

Maastamuuttajalla tarkoitetaan henkilöä, joka muuttaa toiseen maahan ja asettuu sinne pysyvästi. Muutto on pysyvää silloin, kun aiotaan asua maassa yli vuoden, mutta tilapäistä jos aikomus asua on lyhyempi. Siirtolaisuus on perinteisesti koettu ikään kuin lopullisena, etupäässä taloudellisten syiden takia tapahtuvaksi. Nykyisin vähäisen koulutuksen omaavia lähtijöitä on enää vähän, koska ammatti- ja kielitaidottomien henkilöiden on ollut entistä vaikeampaa saada työtä ulkomailta. (Suomalaiset maailmalla 2009; Ilmasti 2006, 5-6.)

Maastamuuttajat ovat nykyisin yleensä hyvin koulutettua väkeä, joka lähtee aluksi ulkomaille vain määräajaksi. Opiskelu, kielitaidon kartuttaminen, urakehitys, uusien elämäkokemusten hankkiminen ja ihmissuhteet ovat ohittaneet toimeentuloon liittyvät motiivit. Yleistäen voidaan sanoa, että nykypäivän

maastamuuttaja on tyypillisesti joko ulkomaille avioituja tai tavoitteistaan hyvin tietoinen määräaikaismuuttaja, jolle ulkomailla asuminen on vain yksi elämään kuuluva vaihe. Espanjaan lähtevät ovat suurelta osin ns. *kausisiirtolaisia*, jotka asuvat ulkomailla vain osan vuotta, tavallisesti talvikauden. (Suomalaiset maailmalla 2009.)

Leen (1966) teorian veto- ja työntekijöiden avulla voidaan tarkastella niitä voimia, jotka ovat muuttoliikkeen taustalla. Vetotekijät viittaavat kohdemaan houkuttelevuuteen, kuten korkeampi palkka ja miellyttävä ilmasto. Työntäviä tekijöitä ovat esimerkiksi lähtömaan korkea työttömyys. Työntekijöinä siirtolaisuudelle Espanjaan löytyi vuoden 1998 Espanjassa järjestetyn kirjoituskilpailun teksteistä Suomen syksy, terveydelliset syyt, työn raskaus, virkavaltaisuus ja verotus. Suomalaisia kohtaavat kuitenkin Aurinkorannikolla samanlaiset ongelmat kuin Suomessa: yksinäisyys, avuttomuus, alkoholismi, perheriidat, parisuhde- ja mielenterveysongelmat sekä erilaiset vanhenemisen tuottamat ongelmat. (Karisto 2000, 37- 38, 43; Mikkola 2001.)

Vuoden 2008 tilannetta kuvaavien espanjalaisten tilastolukujen mukaan maassa asuu Aurinkorannikolla 3430 virallisesti rekisteröitynyttä suomalaista. Asuinkuntansa asukasrekisteriin kirjautuneita suomalaisia on Suomen Madridin suurlähetystön antaman tiedon mukaan 4546. Tilastolähteiden avulla talviasukkaiden todellinen määrä ei kuitenkaan selviä, sillä ne tavoittavat vain rekisteröityneet asukkaat ja todellisuudessa rekisteröimättömien määrä on moninkertainen rekisteröityihin verrattuna. Tilastot eivät myöskään tee eroa pysyvien, mutta kansallisuutensa säilyttäneiden maahanmuuttajien ja residenteiksi kirjautuneiden kausiasukkaiden kesken. Pysyvästi asuvissa on sekä talviasumista että espanjalaisten kanssa avioituneita ja maahan integroituja henkilöitä. (Karisto 2008, 160-161.)

Warners (1994) luokittelee Aurinkorannikon ulkomaalaiset heidän Espanjassa vuosittain vietetyn ajan mukaan (Karisto 2008, 161-162.)

turistit	1-2 viikkoa
pitkämatalaiset	3-8 viikkoa

kausiasukkaat	9-47 viikkoa
pysyvät asukkaat	48–52 viikkoa

Tässä tutkimuksessa jätetään huomiotta turistit ja pitkämatkalaiset, sillä he viiptyvät vain pienen osan vuodesta Espanjassa. Tutkimusaineistossa on niin kausiasukkaita kuin pysyviä asukkaita, joista varsinaiset kausiasukkaat viettävät Espanjassa parista kuukaudesta noin yhdeksään tai kymmeneen kuukauteen vuodessa. Pysyvästi Espanjassa asuvatkin saattavat viettää kesälomaansa Suomessa, joten vietetty aika Espanjassa on 48 viikosta 52 viikkoon.

2.2 Aurinkorannikko

1950-luvulla alkoi Aurinkorannikon kansainvälisen turismin nousukausi, jonka jälkeen se on ollut yksi matkailijoiden suosikkikohteista ilmastonsa vuoksi. Aurinkorannikolla, eli Costa del Solilla, kesät ovat pitkiä ja lämpimiä ja talvet leutoja. Vuoden keskilämpötila on 19 astetta ja aurinkoa riittää enemmän kuin 300 päivänä vuodesta. Alueella on turisteille runsaasti nähtävyyksiä ja sen hotellit ovat laadukkaita. Aurinkorannikko onkin Välimeren rannikon kehittynein alue, jossa viihtyvät paikalliset ja turistit sekä nuoret että vanhat. Costa del Solia kutsutaan myös Costa del Golfiksi sen upeiden golfmahdollisuuksien takia. (Guia Costa del Sol 2006; Costa del Sol 2009.)

Aurinkorannikko sijaitsee aivan Etelä-Espanjassa ja levittäytyy Malagan kaupungin molemmille puolille. Se on noin pari sataa kilometriä pitkä rantakaistale, joka alkaa lähestyttäessä sitä Gibraltarin suunnasta Esteponasta tai jonkin määritelmän mukaan heti La Lineasta. Se päättyy Nerjaan tai viimeistään Almuñecariin ja Salobreñaan, jotka eivät enää kuulu Malagan vaan Granadan provinssiin. Välillä ovat San Pedro de Alcantara, Marbella, Nueva Andalucia, Mijas, Alhaurin el Grande, Fuengirola, Benalmadena, Torremolinos, Malaga, Rincon de la Victoria, Torre el Mar ja Torrox. (Karisto 2008, 107.)

Kuva 1. Aurinkorannikko

Koko Espanjassa asuu nykyisin ulkomaalaisia noin 3,9 miljoonaa eli 8,7 prosenttia väestöstä (Maaraportti Espanja 2009). Aurinkorannikolla ulkomaalaisia asuu kuitenkin suhteellisesti enemmän, sillä esimerkiksi Fuengirolassa ulkomaalaisten virallinen osuus oli vuonna 2008 yli 30 prosenttia sen 68 600 asukkaasta. Suurin osa näistä ulkomaalaisista on eurooppalaisia kuten brittejä, irlantilaisia, suomalaisia ja ruotsalaisia sekä marokkolaisia, kiinalaisia ja etelä-amerikkalaisia kuten kolumbialaisia ja argentiinalaisia. (Fuengirola directorio empresarial 2009.)

2.3 Espanjan terveydenhuolto ja sosiaaliturvajärjestelmä osana suomalaisten sosiaaliturvaa

Espanja liittyi Euroopan unioniin vuonna 1986 (EU:n jäsenvaltiot- Espanja 2009). EU:n sosiaalipolitiikan tavoite on eurooppalaisen yhteiskunnan räikeimpien eriarvoisuuksien korjaaminen. EU:lla on lainsäädäntö, jolla turvataan tietyt perusoikeudet, joista esimerkiksi naisten ja miesten samapalkkaisuus ovat kirjattu perussopimukseen. Toiset on määritelty työsuojelua koskeviin direktiiveihin ja turvallisuusstandardeihin. (Mitä Euroopan Unioni tekee? 2009.)

Joulukuussa 1991 Maastrichtissa kokoontunut Eurooppa-neuvosto hyväksyi työntekijöiden perusoikeuksia koskevan yhteisön peruskirjan, jossa määritellään, mitkä oikeudet kaikille työntekijöille on EU:ssa taattava. Niitä ovat vapaa liikkuvuus, oikeudenmukainen palkka, yhä paremmat työolot, sosiaaliturva, oikeus muodostaa järjestöjä ja osallistua työehtosopimusneuvotteluihin, oikeus ammatilliseen koulutukseen, naisten ja miesten tasa-arvoinen kohtelu, työntekijöiden oikeus saada tietoja, tulla kuulluiksi ja osallistua, työsuojelu ja -turvallisuus sekä lasten, vanhusten ja vammaisten suojelu. Tämä peruskirja liitettiin osaksi perussopimusta Amsterdamissa kesäkuussa 1997 ja sitä sovelletaan nykyisin kaikissa jäsenvaltioissa, kuten Espanjassa ja Suomessa. (Mitä Euroopan Unioni tekee 2009.)

Espanjassa on Kenraali Francon kuoleman jälkeen tapahtunut suuria muutoksia, jotka ovat koskettaneet myös sosiaaliturvaa. Espanjasta tuli perustuslaillinen monarkia, jossa hallinto on selvästi desentralisoitu. Demokraattinen järjestelmä vakiinnutettiin uudella perustuslailla vuonna 1978 ja autonomiset alueet saivat suuren vastuun sosiaalipalveluista, joista säädettiin niitä koskevassa laissa. Lakien myötä Espanjan järjestelmästä tuli tiukan keskusjohtoisen hallintojärjestelmän sijaan alueiden itsenäistä vastuuta korostava. (Kautto 1995, 45,47.)

Espanja jaetaan 17 autonomiseen alueeseen, joilla kaikilla on oma parlamentin hyväksymä perustuslakinsa. Paikallishallinnon tasot ovat maakunnat, joita on 50. Kuntien ja maakuntien valtaa rajoittavat vain keskushallinnon vastuulla olevat toimet. Keskusviranomaiset vastaavat myös siirtolaisten ja pakolaisten tarvitsemista palveluista. Autonomiset alueet saavat tulonsa veroista, keskushallinnon valtionosuuksista sekä alueiden eroja tasoittamaan tarkoitettusta rahastosta ja nämä alueelliset tasot vastaavat omien palveluidensa rahoituksesta. Julkiset palvelut rahoitetaan melkein kokonaan verovaroilla, mutta osa palveluista, kuten vanhusten ja vammaisten tarvitsemat palvelut, rahoitetaan pääasiassa sosiaalivakuutusmaksuin. (Kautto 1995, 48; Kyntäjä 1996, 8.)

Espanjan sosiaaliturvajärjestelmä on työmarkkina- ja perhekeskeinen, jolloin se kattaa aktiivisen työssäkäyvän väestön ja heidän perheensä. Perhe on usein riippuvainen miehen työssäkäynnistä ja siihen liittyvästä vakuutuksesta, joten

työnantajien ja vakuutettujen sosiaaliturvamaksuilla on keskeinen merkitys. Työntekijä ja työnantaja maksavat kuukausittain sairausvakuutusmaksua kunnes työntekijä saavuttaa 65 vuoden iän (Westerdahl 2008, 51). Espanja voidaankin sijoittaa perheperustaisen järjestelmän piiriin, sillä perhe on yhä lähin avun ja hoivan tarjoaja niin lasten, vanhusten kuin vammaistenkin hoivassa. (Kautto 1995, 63; Kyntäjä 1996, 8-9.)

Esimerkiksi vanhukset, sairaat ja vammaiset saavat sosiaaliapua, sillä heidän tulonsa jäävät tietyn tason alapuolelle. Viimesijainen toimeentulotuki on pieni eivätkä kaikki apua tarvitsevat saa sitä. Sosiaalipalvelut perustuvat pitkälti vapaaehtoistyön ja katolisen kirkon toimintaan ja niitä on vain niukasti tarjolla. Katolisen kirkon järjestö Caritas, Punainen risti ja Instituto Nacional de Servicios Sociales ovat järjestöjä, joilla on suuri merkitys palvelujen tuottamisessa. Palvelujen järjestämisessä on kuitenkin suuria eroja eri alueiden välillä, joten yleistyksiä Espanjan palvelujärjestelmästä ei voi tehdä. Yleisesti voidaan todeta, etteivät palvelut ole kehittyneet paljoo. (Kyntäjä 1996, 9; Kautto 1995, 49.)

Sosiaalivakuutusmaksuista riippumattomia etuuksia ovat terveydenhuolto, vanhuus- ja työttömyyseläkkeet, työttömyyskorvaus ja lapsilisät huollettavista lapsista. Sosiaaliturva kattaa seuraavat sosiaalipalvelut: vanhainkodit, kotiapu, oleskelu parantolassa, eläkeläisten keskuksset ja palvelutalot, vammaisten keskuksset sekä etuudet toipumista ja kuntoutumista varten. (Westerdahl 2001, 116,121.)

Myös terveydenhoito on Espanjassa maakunnan vastuulla ja resursseista riippuen eri maakunnilla on eriarvoisuutta hoidon suhteen. EU:n alueella sosiaaliturvajärjestelmään kuuluvalla henkilöllä on oikeus samaan sosiaaliturvaan kuin maan kansalaisilla, joten suomalaiset saavat Espanjassa tietyin edellytyksin saman terveydenhoidon kun espanjalainenkin. Espanjassa Seguridad Socialin, joka on paikallinen Kela, piiriin kuuluvilta ei peritä julkisista terveystalvakuutusmaksua. Palvelun saamisen ehtona on eurooppalainen sairausvakuutus kortti tai tavallinen espanjalainen Seguridad Social- kortti, joista ensimmäisen saa Kelasta ja jälkimmäisen liittyessään espanjalaisen sosiaaliturvan piiriin. Julkisen terveydenhoidon piiriin kuuluu sairaanhoito kotona, terveystalvakuutuskeskuksessa tai

sairaalassa. Ilman lähetettä voi käydä yleis- lasten- ja hammaslääkärillä ja gynekologilla. Muita lääkäreitä varten tarvitaan omalääkärin lähete. (Westerdahl 2008, 50.)

Maahan muuttavan eläkeläisen on ilmoitauduttava ulkomaalaisrekisteriin ja hänen tulee myös liittyä Espanjan sairausvakuutuksen piiriin ilmoittautumalla INSS:n (Instituto Nacional de la Seguridad Social), jolloin hakija saa sairausvakuutuskortin ja jolloin hän valitsee oman lääkärin. Sosiaaliturvan alaisissa terveyskeskuksissa ja sairaaloissa sairaanhoito on ilmaista kuten myös sairaanhoidossa käytetyt lääkkeet. Eläkeläisten, siis periaatteessa yli 65-vuotiaiden, ei tarvitse maksaa terveyskeskuslääkärin kirjoittamista sairauteen liittyvistä reseptilääkkeistään mitään. Muut maksavat vain pienen osan, riippuen lääkkeistä 10- 40 prosenttia. Yleinen sairausvakuutus ei korvaa Espanjassa lainkaan yksityislääkärin palveluja eikä hänen määräämiään reseptilääkkeitä tai yksityissairaalan hoitoa. Yksityisen sairausvakuutuksen ottaminen onkin Espanjassa yleistä, sillä yksityinen terveydenhuolto on kallista ja julkista terveydenhuoltoa kuormittavat henkilöstön vähäinen määrä ja pitkät odotusajat. (Westerdahl 2008, 50-52.)

3 KULTTUURIEN KOHTAAMINEN

3.1 Kulttuurin, identiteetin ja kulttuuri-identiteetin käsitteet

3.1.1 Kulttuuri

Kulttuuri on hyvin laaja käsite. Lyhyesti sanottuna kulttuuri merkitsee kaikkia niitä asioita, joita ihmiset ja kansat ovat oppineet historiansa aikana tekemään, arvostamaan, joihin he ovat oppineet uskomaan ja joista he ovat oppineet nauttimaan. Kulttuurin olennainen osa koostuu perinteisistä mielipiteistä, ajatuksista ja arvoista, jotka ovat yhteiskunnasta välittyviä ja sukupolvien aikana hankittuja. (Alitolppa-Niitamo 1994, 18-19.)

Kulttuurin käsitteellä on pitkä historia antropologiassa, historiassa ja sosiologiassa. Raymond Williams (1976) on erottanut kolme eri näkökulmaa kulttuuri-käsitteelle. Ensimmäinen näkökulma liittyy ihmisen intellektuaaliseen, kuten taiteelliseen toimintaan. Toinen näkökulma antropologien ja sosiologien tavassa määritellä kulttuuri on, että se tarkoittaa kokonaista *elämäntapaa* tai jopa yhteiskuntaa. Tämänäkökulmasta määrittelytapaa käytetään vaikkapa työväenkulttuurin, etnisten ryhmien ja kansojen kulttuurien yhteydessä. Määritelmän mukaan *aineellinen kulttuuri*, kuten ravinto ja teknologia ja *symbolinen kulttuuri*, kuten kieli, kansanperinne, taide ja tiede muodostavat kokonaisuuden, jossa eri ainekset ovat suhteessa keskenään. Tämä tutkimus lähestyy kulttuuria nimenomaan tästä elämäntavan näkökulmasta. (Sulkunen 2003, 51-52.)

Kolmas kulttuurin määritelmä on, että kulttuurilla tarkoitetaan ihmisen älyllisiä, taiteellisia ja sosiaalisia kykyjä, jotka erottavat hänet muista eläimistä. Näkemyksen mukaan ihmiskunnan kulttuuri kehittyy kohti korkeampia muotoja, joista kehittyneimpiä ovat nykyajan yhteiskunnan instituutiot kuten perhe, valtio ja uskonto sekä aatteet, taiteet ja tieteet. Norbert Elias on sisällyttänyt käsitteeseen myös käytöstavat. Hän on maininnut yhteiskunnan muuttuneen yksilöllisyyskeskeiseksi ja tätä prosessia hän kutsuu sivilisaatioksi. (Sulkunen 2003, 51-52.)

Kulttuuri antaa meille minä-tunteet, identiteetin, arvot, etiikan, asenteet, tiedot, toimintamallit, maailmankuvan ja elämäntavan. Kulttuuri kuvaa yhteisöä ja kulttuuri muokkaa jatkuvasti olemassaoloamme. Olemme siis kulttuurimme muokkaamia toimissamme ja valinnoissamme. Psykettämme voidaankin pitää pitkälti kulttuurin tuotteena. Shwederin (1990) mukaan kulttuuri on se osa ihmisen maailmankuvaa, joka periytyy menneisyydestä. Kulttuurierot johtuvat siitä, että ihmisryhmät ovat eläneet vuosisatoja tai – tuhansia erillään toisistaan. (Liebkind 1994, 21.)

3.1.2 Identiteetti

Identiteetin kokeminen on sekä yksilön oma kokemus minuudestaan että toisten kokema ja määrittelemä. E. H. Erikssonin määritelmän mukaan tiedostettu tunne omasta identiteetistä perustuu kahteen havaintoon: yksilön tunne siitä, että hänen olemassaolollaan on ajasta ja paikasta riippumaton yhteys ja jatkuvuus sekä yksilön tunne, että myös toisten käsitykset hänestä ovat ajasta ja paikasta riippumattomia. Näin yksilö kokee pysyvänsä pohjimmiltaan samana erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Tämä identiteetin tiedostaminen tapahtuu kehityksen ja kypsymisen tuloksena. (Liimatainen & Luoma 1999,15; Alitolppa-Niitamo 1994, 41.)

Identiteetin käsite jaetaan sosiaalitieteellisessä tutkimuksessa persoonalliseen ja sosiaaliseen identiteettiin. Sosiologi Erving Goffman on määritellyt ne niin, että *persoonallinen identiteetti* merkitsee jatkuvuutta ja yhdenmukaisuutta yksilön minäkokemuksessa elämän muutoksissa ajallisella jatkumolla. Näin identiteetti tarkoittaa niitä ihmisen ominaisuuksia, jotka erottavat hänet muista ja tekevät hänestä ainutlaatuisen. *Sosiaalinen identiteetti eli ryhmäidentiteetti* merkitsee puolestaan samastumista erilaisiin sosiaalisiin yhteisöihin ja ryhmiin sekä johdonmukaisuutta erilaisissa sosiaalisissa rooleissa. Identiteetti on siis kokonaisuus, joka tarkoittaa tapoja, miten ihmiset määrittelevät itsensä suhteessa itseensä, ympäristöönsä ja kulttuuriinsa. (Rautio&Saastamoinen 2006, 172; Helkama 2004, 366.)

Identiteetin sisältö voi olla annettua, saavutettua tai omaksuttua. Annetuilla identiteettisisällöillä tarkoitetaan ei-vapaaehtoisia, syntymästä saatuja ominaisuuksia kuten sukupuoli, ikä tai ihonväri, joita on vaikea muuttaa. Ihmisen elämänhistoria, nimi, kansallisuus, äidinkieli ja uskonto ovat nekin annettuja identiteetin osia. Saavutettu identiteettisisältö perustuu vapaaehtoiisiin valintoihin tai ryhmiin, mihin ihminen liittyy halutessaan. Omaksuttu sisältö merkitsee puolestaan melko pysyviä vuorovaikutustyyplejä, jotka henkilö on omaksunut suhteessaan muihin ihmisiin kuten alistuminen ja riippuvuus. (Liebkind 1988, 66.)

3.1.3 Kulttuuri-identiteetti

Etninen identiteetti tarkoittaa etnistä tietoisuutta eli yksilön samastumista tiettyyn ryhmään. Etninen ryhmä on joukko, joka kokee itsensä keskenään samanlaisiksi yhteisen alkuperänsä vuoksi. Tämä yhteinen alkuperä voi olla kansallinen tai maantieteellinen, sama rotu, uskonto tai kieli. Etnisen itsemäärittelyn lisäksi myös ryhmän ulkopuoliset tunnustavat ryhmää yhdistävät ominaisuudet. Etninen ryhmä välittää jäsenilleen kulttuuria, joka vaikuttaa jäsenten käyttäytymiseen, ajatteluun ja tunteisiin. (Liimatainen 1999, 17; Alitolppa-Niitamo 1994, 21.)

Kulttuurienvälisessä vuorovaikutuksessa määritellään uudelleen omaa yksilöllisyyttään, suhdetta itseensä, etniseen ryhmäänsä, muihin etnisiin ryhmiin ja valtaväestöön. Kulttuuri-identiteetti tarkoittaa kulttuurista yhteyttä ja tietoisuutta siitä, että kuuluu yhteen jonkin kansan tai pienemmän ryhmän kanssa. Sosiologiassa ja antropologiassa kulttuuri-identiteetillä tarkoitetaan kulttuuriryhmään kohdistuvaa yhteenkuuluvuuden tunnetta ja yhteisiin arvoihin, yhteiseen historiaan, kieleen ja perinteeseen perustuvaa käyttäytymistä. Kulttuuri-identiteetti vahvistuu vuorovaikutussuhteissa yhteisön ja kulttuurin ehdoin jatkuvasti. (Liimatainen 1999, 20.)

3.2 Akkulturaatio ja sen eri muodot

Kun eri kulttuurit kohtaavat, ihmiset joutuvat sopeutumaan erilaisiin muutoksiin. Kulttuurien kohtaamisesta aiheutuvaan muutosprosessiin liittyvät sekä vähemmistöryhmien sopeutuminen enemmistökulttuuriin että enemmistön jäsenten suhtautuminen vähemmistöihin. Tätä muutosprosessia voidaan nimittää

akkulturaatioksi, jolla tarkoitetaan *sopeutumista*. Tämä prosessi on moniulotteinen eikä se aina etene suoraviivaisesti sulautumiseen valtaväestön kanssa. Akkulturaatioprosessi on myös usein stressaava, sillä siihen saattaa liittyä kieli- ja identiteettiongelmia, syrjäytäkokenemiksi ja vaikeuksia uuden kulttuurin hallinnassa. (Liebkind 2000, 13,17.)

Akkulturaatiota voidaan tarkastella sekä yksilötason että ryhmätason ilmiönä. J.W.Berryn mukaan yksilötason akkulturaatioon sisältyy käyttäytymiseen liittyvät muutokset. Yksilön arvot, asenteet, normit ja motiivit muuttuvat, jolloin myös hänen koko identiteettinsä muuttuu. Ryhmätason akkulturaatio koskee kulttuurisia, sosiaalisia, poliittisia ja taloudellisia muutoksia. Tutkimukseni liittyy yksilötason akkulturaatioon, sillä tutkimustehtävä on selvittää yksilöiden integraatiota paikallisväestöön. (Mikkola 2001, 13.)

Akkulturaatioasenteiksi kutsutaan tapaa, jolla kulttuurivähemmistö haluaa suhtautua hallitsevaan ryhmään. Kulttuurivähemmistön jäsenen kanta seuraaviin kahteen kysymykseen ratkaisee hänen perusasenteensa akkulturaatioon. Ensimmäinen kysymys liittyy siihen, miten tärkeää oman kulttuurin ja kulttuuri-identiteetin säilyttäminen on ja toinen kysymys koskee ryhmien välistä kontaktien ja yhteiskunnallisen osallistumisen toivottavuutta. Berry on muotoillut nelivaiheisen akkulturaatiomallin kuvaamaan akkulturaatioprosessin tuloksia käyttäen edellä mainittuja kysymyksiä (Kuvio 1). (Liebkind 1994, 25; Mikkola 2001.)

Assimilaatio tarkoittaa *sulautumista* uuteen kulttuuriin. Silloin maahanmuuttaja ei halua säilyttää omaa kulttuuriaan ja kulttuuri-identiteettiään. Hän hakeutuu jatkuvasti kanssakäymiseen valtakulttuurin kanssa tai hänelle ei ole mahdollista kanssakäymiseen oman etnisen ryhmänsä kanssa. Näin ollen maahanmuuttaja omaksuu ja hyväksyy valtaväestön arvot ja käyttäytymisen. *Syrjäytyminen eli marginalisaatio* on kyseessä silloin, kun oma kulttuuri torjutaan eikä myöskään omaksuta enemmistökulttuuria. Tällöin vähemmistön jäsen putoaa ikään kuin kahden kulttuurin väliin, eikä hyväksy kumpaakaan tai ei tule hyväksytyksi kummassakaan. (Liebkind 1994, 26; Alitolppa-Niitamo 1993, 32.)

Separatio eli eristäytyminen tarkoittaa, että maahanmuuttaja arvostaa omaa kulttuuriaan niin, että haluaa säilyttää sen ja kehittää sitä välttämättä yhteyttä valtakulttuuriin. Mikäli maahanmuuttaja haluaa säilyttää oman alkuperäisen kulttuurinsa ja jos hän haluaa olla tiiviissä kanssakäymisessä uuden maan valtaväestön kanssa, on kysymys *sopeutumisesta eli integraatiosta* valtakulttuurin ja alkuperäiskulttuurin välillä. Sopeutumisen seurauksena maahanmuuttaja säilyttää osittain omaa kulttuuriaan ja ylläpitää yhteyksiä omaan kulttuuriryhmäänsä, samalla hyväksyen ja omaksuen joitakin valtaväestön normeja ja tapoja. Hän pystyy myös toimimaan tasavertaisena jäsenenä valtakulttuurin sosiaaliverkostossa ja tuloksena on onnistunut kaksikulttuurisuus. (Alitolppa-Niitamo 1993, 33.)

		Arvostetaanko oman ryhmän kulttuuripiirteitä ja identiteettiä?	
		Kyllä	Ei
Arvostetaanko vuorovaikutussuhteita muihin ryhmiin?	Kyllä	Integraatio	Assimilaatio
	Ei	Separatio	Marginalisaatio

Kuvio 1. Berryn nelivaiheinen akkulturaatiomalli

Näitä eri akkulturaatiomallien ja -asenteiden kannatusta on mitattu erilaisilla asteikoilla, jotka mittaavat maahanmuuttajan kontakteja, osallistumista ja oman kulttuurin säilyttämistä eri elämänalueilla. Näitä eri mittareita ovat esimerkiksi tiedotusvälineiden valinta, poliittinen käyttäytyminen, uskonto, kielenkäyttö, arkielämän valinnat esimerkiksi pukeutumisessa ja sosiaalisissa suhteet vapaa-ajalla, työelämässä ja puolison valinnassa (Liebkind 2000, 21). Tulee kuitenkin huomata, että akkulturaatioasenteet voivat vaihdella ajallisesti ja eri elämänalueilla. Etnisen vähemmistön jäsen voi pyrkiä sulautumiseen työelämässä, kielelliseen integraatioon ja aviolliseen eristäytymiseen. (Liebkind 1994, 27.)

Sosiaalisilla suhteilla sekä omaan etniseen ryhmään että valtaväestöön on suuri merkitys. Maahanmuuttajat, jotka ovat integroituneet hyvin yhteiskuntaan, kaipaavat saman kulttuuritaustan omaavien seuraa. Tärkeä vaikuttava tekijä on mahdollisuus seurustella omalla äidinkielellään. Kun ihminen kuulee omaa kieltään ja kokee muutenkin omaa kulttuuria ympärillään, hän saa sitä kautta vahvistusta omalle kulttuuri-identiteetilleen. Vähemmistö voi haluta saada kulttuurilleen vahvistusta ja asemansa kohentamista yhteiskunnassa esimerkiksi omien järjestöjen tai keskuksien kautta. (Liebkind 1988, 58; Liebkind 1994, 228.)

Kontaktit omaa kulttuuria edustavaan ryhmään uudessa kotimaassa ovat siis psyykkisen hyvinvoinnin kannalta tärkeitä. Useiden tutkimusten mukaan siirtolaiset, jotka elävät eristäytyneenä oman kulttuurin edustajista, ovat suuremmissa riskissä sairastua psyykkisesti kuin ne, joilla on oman etnisen ryhmän tuki. Omasta etnisestä ryhmästä saa apua arkielämän kysymyksiin ja heidän kauttaan on mahdollista tuntea kuuluvansa johonkin ryhmään. Oma etninen ryhmä auttaa näin yhteyden luomisessa maahanmuuttajan omaan taustaan ja historiaan. Kuitenkin jääminen vain omien maamiesten muodostamaan sosiaaliseen verkostoon viivyttää sopeutumista uuteen kotimaahan ja eristää maahanmuuttajat omaan ryhmäänsä. Kielen oppimisen ja valtakulttuurin tuntemisen kannalta paikallisiin ihmisiin tutustuminen on ensiarvoisen tärkeää. (Alitolppa-Niitamo 1993,54.)

Erityisen tärkeää sopeutumisen kululle ovat siirtolaisen sosiaaliset verkostot, jonka kautta selvitetään siirtolaisten integroitumista paikallisväestöön. Monokulttuurinen sosiaalinen verkosto koostuu oman maan kansalaisista, ja sen tarkoituksena on vahvistaa etnistä identiteettiä. Bikulttuurinen verkosto koostuu uuden maan kansalaisista, jotka auttavat kaikessa sopeutumisessa. Multikulttuurinen verkosto koostuu muista ulkomaalaisista ja se perustuu jaettuun ulkomaalaiseen kokemukseen. Mitä enemmän sosiaaliset suhteet koostuvat valtaväestön asukkaista, sen todennäköisempää on sopeutuminen. Jos ystäväpiiri koostuu enimmäkseen suomalaisista ja muista ulkomaalaisista, voidaan henkilön katsoa olevan yksityisessä elämässään sosiaalisesti separoitunut. (Hoffrèn 2000, 22-23.)

3.3 Akkulturaation eri vaiheet

Siirtolaisen sopeutumisprosessi etenee useiden vaiheiden kautta ja tyypillistä on, että siirtolaiset kokevat sen kaikki tasot ja vaiheet ainakin jonkin asteisina. Berry (1980) on esittänyt yksilötason akkulturaatioteorian, jonka mukaan akkulturaatioprosessi tapahtuu kolmivaiheisesti: kontakti, konflikti ja adaptaatio. Ensimmäinen vaihe tässä prosessissa on *kritiikitön ja ihaileva* vaihe, joka kestää toisilla kuukausia, kun taas joillakin 1-2 viikkoa. Uudesta ympäristöstä havaitaan vain myönteiset puolet, eikä arkea ja rutiineja tarvitse vielä kohdata. Siirtolainen ei vielä ajattele sopeutumista eikä arvioi asioita objektiivisesti. (Hoffrèn 2000,18.)

Ihailevan vaiheen jälkeen seuraa *aktiivisen sopeutumisen kausi*. Vaihe kestää usein useita vuosia, jonka aikana maahanmuuttaja tekee töitä aktiivisesti ja tietoisesti sopeutuakseen uuteen maahan, jossa keskeistä on kielellinen sopeutuminen. Alkuinnostus vaihtuu joskus pettymykseksi ja masennukseksi, kun aletaan elää arkea ja puretaan pettymystä siitä, ettei kulttuuri vastannutkaan yksilön luomia mielikuvia. Tässä vaiheessa lisääntyy uuden yhteiskunnan arvosteleminen ja sen vertaaminen vanhaan. (Liimatainen 1999,24; Hoffrèn 2000,18.)

Seuraava ja keskeisin vaihe akkulturaatiossa on *konflikti eli identiteettikriisin kausi*, jonka mukaan määräytyy se muuttuuko akkulturoitumisen suunta integraatioksi vai rejektioksi. Elämä kahden kulttuurin välillä synnyttää juurettomuutta, mikä saa pohtimaan lopullista jäämistä. Aktiivisuus ja itsekriittisyys lisääntyvät, jolloin suomalaisiin ja valtaväestön jäseniin otetaan enemmän kontaktia. Konfliktikausi saattaa kasvaa myös jopa protestiksi tai se saattaa kärjistyä pysyväksi rejektioksi, jolloin siirtolainen vapaaehtoisesti vetäytyy valtakulttuurin parista, mikä voi tarkoittaa paluuta kotimaahan. (Hoffrèn 2000,19.)

Mikäli konflikti kääntyy integraatioksi, siitä seuraa objektiivisen sopeutumisen kausi, joka tarkoittaa objektiivista minän ja ympäristön tarkastelua. Siirtolainen käsittää, että toisessa maassa toiset asiat ovat hyvin ja toisessa toiset. Entinen kotimaa nähdään arvokkaana kulttuuriperintönä, uutta kulttuuria arvostetaan ja erilaisuus ei ole kritiikin kohteena. Suomi ei ole enää kotimaa vaan synnyinmaa,

joka tukee omaa identiteettiä. Paluu synnyinmaahan on tunnustettu epärealistiseksi ja tarpeettomaksi. Elämä kahden kulttuurin välissä nähdään arvokkaana ja rikastuttavana kokemuksena. (Hoffrèn 2000, 19.)

3.4 Akkulturaatioon vaikuttavia tekijöitä

Sopeutumisprosessin onnistumiseen vaikuttavat monet eri seikat. Se, kuinka hyvin lähtöön on valmistauduttu henkisesti ja kuinka paljon uudesta kulttuurista ja yhteiskunnasta on otettu selvää etukäteen, vaikuttaa sopeutumiseen oleellisesti. Voidaankin puhua sopeutumisprosessia *edistäivistä ja estäivistä tekijöistä*. (Liimatainen 1999, 23-24.)

Yksi tärkeä tekijä sopeutumisessa uuteen maahan on *valtaväestön asenne maahanmuuttajia kohtaan*, johon muuttaja ei voi itse vaikuttaa. Valtaväestöllä tarkoitetaan tässä sekä uuden maan paikallisia asukkaita että lähtömaan sukulaisia ja läheisiä, joiden tuki on oleellisesti sopeutumiseen vaikuttava tekijä. *Siirtolaisuuden syy* vaikuttaa siten sopeutumiseen, että tavoitemuuttajalle, joka lähtee esimerkiksi työkomennukselle, sopeutuminen on helpompaa kuin pakkomuuttajalle kuten pakolaiselle. Ulkomaille lähtevät ovat usein töihin meneviä väliaikaismuuttajia, joilla ei ole tarkoitus jäädä maahan pysyvästi. Siksi integroituminen on luonnollisesti yleensä huonompaa. Työssäkäynti kodin ulkopuolella kuitenkin lisää siirtolaisen kontakteja paikallisten kanssa. (Mikkola 2001, 19.)

Joissain kulttuureissa miehen ja naisen asema on hyvin erilainen, joten myös *sukupuolella* saattaa olla merkitystä sopeutumisessa. *Iällä* on myös merkitystä, sillä lapset ja nuoret sopeutuvat aikuisia paremmin. Kuitenkin murrosikä on vaikeata aikaa sopeutumiselle. Sopeutumiseen olennaisesti liittyvä tekijä on *siirtolaisuusaika*, sillä yleensä pisimpään asuneet ovat sopeutuneet parhaimmin. Sopeutumisen merkittävänä esteenä on kielitaidottomuus. Kielen hallitseminen vaikuttaa asioimisessa ja tietenkin sosiaalisten suhteiden luomisessa paikallisten kanssa. (Mikkola 2001, 20.)

Toinen sopeutumista estävä tekijä on *muuttajan ja valtaväestön välinen suuri etäisyys eli interetninen välimatka*. Tämä tarkoittaa, että mitä vähemmän muuttaja poikkeaa valtaväestöstä ihonväreiltään, arvomaailmaltaan, uskonnoiltaan, tavoiltaan ja rodullisilta piirteiltään, sitä helpompaa sopeutuminen on. Esimerkiksi suomalaiset suhtautuvat parhaiten inkerinsuomalaisten, anglosaksien ja pohjoismaalaisten maahanmuuttoon. Kielteisintä on suhtautuminen somaleja, kurdeja, venäläisiä ja arabeja kohtaan. (Mikkola 2001, 20-21.)

Tärkeä tekijä yksilön sopeutumisessa on myös *muuttajan oma etninen identiteetti*, johon liittyy käsitys omasta etnisestä taustasta ja viiteryhmästä. Erilaisessa kulttuuriympäristössä kulttuuri-identiteetin säilyminen ei ole itsestään selvää, vaan tarvitaan ns. *identiteettikanavia*, joita ovat esimerkiksi omankieliset joukkoviestimet ja yhdistykset. Lisäksi kontaktit samaa kansallisuutta edustavien henkilöiden kanssa ovat tärkeitä yksilön etnisen identiteetin ylläpitämiseksi. Sopeutumisessa uuteen yhteiskuntaan vaikuttaa myös kontaktit kotimaahan. (Mikkola 2001, 21.)

Perheen mukanaolo vaikuttaa kaksijakoisesti sopeutumiseen: toisaalta perheen mukanaolo helpottaa muuttamista, toisaalta taas perheellisten integroituminen usein hidastuu turvautuessa oman perheen apuun. *Puolison kulttuuritausta* vaikuttaa puolestaan siten, että siirtolaisen puolison ollessa valtakulttuurin jäsen, on sopeutuminen nopeampaa kuin suomalaisella avioparilla ulkomailla. Muita sopeutumiseen vaikuttavia tekijöitä ovat mielekäs vapaa-aika ja uuden maan korkeampi tulotaso. Lisäksi omien tavaroiden tuominen uuteen maahan helpottaa sopeutumista. (Mikkola 2001, 21-22.)

Tiivistäen voitaisiin sanoa, että suurimmat sulautumisen esteet ovat enemmistöryhmän ennakkoluulot ja sen harjoittama syrjintä tai vähemmistön omat sulautumisvastaiset asenteet. Akkulturaatioon vaikuttavia tekijöitä on vaikea mitata, sillä ne ovat monimutkaisella tavalla yhteydessä toisiinsa. Voidaan kuitenkin havaita, että sopeutuminen uuteen kulttuuriin on yksilöllinen ja monivaiheinen prosessi ja monen eri tekijän yhteistulos. (Mikkola 2001, 22; Liebkind 1988, 50.)

4 TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN

4.1 Tutkimustehtävä

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten Aurinkorannikolla asuvat ulkosuomalaiset ovat integroituneet paikallisväestöön. Tämä tutkimustehtävä on jaettu lisäksi alatehtävään, joka pyrkii tutkimaan tekijöitä, jotka edistävät tai estävät integroitumista.

Tutkimuksen päätehtävä on:

1. Millä tavoin suomalaiset ovat integroituneet Aurinkorannikolla paikallisväestöön?

Tutkimuksen alatehtävä on:

2. Mitkä tekijät edistävät tai estävät suomalaisten integroitumista paikalliseen väestöön?

4.2 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmä on kvalitatiivinen eli laadullinen. Kvalitatiivisen tutkimuksen filosofinen lähtökohta on suurelta osin fenomenologia ja hermeneutiikka ja se perustuu usein tulkinnalliseen lähestymistapaan. Laadullinen tutkimus pyrkii ymmärtämään ihmisten toimintaa ja löytää ilmiön yhteisiä merkityksiä. Selitettäessä ihmisen toimintaa pyritään ymmärtämään toiminnan tavoitteet, motiivit ja taustalla vaikuttavat syyt. Se pyrkii selvittämään ihmisten tulkintoja ympäristöstä ja se korostaa kokonaisvaltaisuutta ilmiöiden tarkastelussa. Kokonaisvaltaisuudella tarkoitetaan esimerkiksi yhteiskunnallisen kontekstin huomioonottamista, tutkimusmenetelmien, ihmiskäsityksien ja aineistojen monipuolisuutta ja monitieteistä näkökulmaa. Tavoitteena on kuvata nimenomaan ilmiöiden laatua eikä määrää. Yksilön sosiaalisen ympäristön ymmärtäminen on olennaista pyrittäessä ymmärtämään hänen toimintansa kokonaisuudessa. Yleistykseen ei välttämättä pyritä, vaan voidaan tutkia

vain muutamia sellaisia tapauksia, joiden perusteella ilmiö ymmärretään. (Niskanen 2009.)

4.3 Tutkimuksen kohderyhmä

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat Aurinkorannikolla asuvat suomalaiset, poissulkien suomalaiset turistit ja pitkämatkalaiset. Tutkimus kohdistui kausiasukkaisiin ja pysyviin asukkaisiin, jotka ovat asuneet Espanjan Aurinkorannikolla vähintään vuoden ajan. Vaikka suurin osa Aurinkorannikon suomalaisista onkin eläkeläisiä, kohderyhmä koostuu myös työikäisistä ja nuorista.

Kohderyhmää lähestyttäessä tulee muistaa, että laadullisen tutkimuksen tutkimusaineisto valitaan tarkoituksenmukaisesti (Hirsjärvi&Remes&Sajavaara 2008, 160). Oli vaikea aluksi päättää, mitä kautta alueella asuvia suomalaisia tulisi lähestyä. Suomalaisissa ravintoloissa tai rannalla törmää helposti turisteihin ja vuorotteluvapaitaan viettäviin suomalaisiin, jotka eivät kuulu tutkimuksen kohderyhmään. Koska kohderyhmän tuli olla mahdollisimman monipuolinen, jossa olisi mahdollista olla sekä integroituneita että separoituneita, tehtiin tutkimus Sofia-opiston kautta, joka järjestää erilaisia kursseja ja tarjoaa monenlaisia oppimisen mahdollisuuksia Aurinkorannikolla asuville suomalaisille. Opiston hallinnoinnista vastaa Sofian kannatusyhdistys ja se saa tukea Suomen opetusministeriöltä. (Sofia-opisto 2009.)

Tutkimusluvan myönsi Sofia-opiston toiminnanjohtaja Minna Kantola (Liite 2), jonka jälkeen alkoi tutkimusaineiston kerääminen. Kantola auttoi ja ohjasi valitsemaan lukuisista kursseista tutkimukseen sopivan ryhmän: ryhmä oli monipuolinen ja henkilöt olivat asuneet Espanjassa jo kauan aikaa. Tämä Espanjassa asutun ajan pituus oli myös otettava huomioon, sillä juuri muuttaneet eivät vielä voi olla kovin integroituneita paikallisiin. Valittu ryhmä oli kooltaan sopiva, sillä siinä oli noin kymmenen henkilöä. On huomattava, että kohderyhmän valikoituminen Sofian kautta poissulkee mahdollisuuden assimilaatioon eli sulautumiseen, jossa ei olla tekemisissä oman etnisen ryhmänsä kanssa. Miltei

koko ryhmä osallistui tutkimukseen, jonka lisäksi haastateltiin kahta opiston opettajaa, jotta tutkimukseen tulisi enemmän työikäisten näkökulmaa.

4.4 Tutkimusaineiston keruu

Sopiva tutkimusmenetelmä oli haastattelu, sillä kysymyksessä on vähän kartoitettu alue ja vastaukset tulisivat olemaan monitahoisia. Haastateltava pystyy myös kertomaan haastattelussa enemmän kuin voidaan ennakoida, joten haastattelun avulla saadaan laajempaa ja syvempää tietoa aiheesta. Valittu menetelmä oli nimenomaan *teemahaastattelu*, jolloin haastattelun aihepiirit eli teema-alueet ovat jo tiedossa, mutta kysymysten tarkka järjestys ja muoto puuttuvat. Eri haastattelumuodoista käytettiin yksilöhaastattelua, jolloin henkilö voi vapaasti ilmaista mielipiteensä muiden siihen vaikuttamatta. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Valitun ryhmän tunnilla vierailtiin, jolloin heille kerrottiin opinnäytetyöstä ja heitä haastettiin mukaan tutkimukseen. Miltei koko ryhmä pystyi osallistumaan tutkimukseen. Ryhmäläisiä varten luvattiin kopioida opinnäytetyö sen valmistuttua, jotta he voisivat tutustua tutkimustuloksiin ja johtopäätöksiin. Luokkahuoneeseen laitettiin kiertämään lista, johon he saivat merkitä nimensä, puhelinnumerosa ja mieluisimman haastattelupaikan: oman kotinsa tai Sofia-opiston tilat. Suurin osa haastateltavista halusi haastattelupaikaksi oman kotinsa, mutta joitakin haastatteluja tehtiin myös yleisellä paikalla, esimerkiksi jollakin rauhallisella aukiolla. Joka tapauksessa jokaiselle haastateltavalle soitettiin erikseen ja haastattelun ajankohdasta sovittiin tarkemmin.

Haastatteluja suoritettiin yhteensä yksitoista ja niiden nauhoitettu osuus kesti 11 minuutista 43 minuuttiin. Haastattelut tehtiin maaliskuun lopun ja huhtikuun aikana vuonna 2009. Haastattelut sujuivat rennosti ja vastaanotto tutkimukselle oli hyvä. Haastattelu aloitettiin pyytämällä haastateltavalta kirjallisesti henkilökohtainen suostumus tutkimuksen suorittamiselle (Liite 3). Haastattelun ohella keskustelua syntyi usein myös muista aiheista ja haastateltavat olivat kaikin tavoin yhteistyöhaluisia. Haastattelutilanteessa edettiin ennakolta tehtyjen

kysymysten mukaan. Kysymysten järjestys kuitenkin muuttui ja itse kysymykset muokkautuivat aina kunkin haastateltavan mukaan.

Haastatteluissa käytettiin nauhuria, jonka toiminta testattiin ennen haastattelua ja vaikutti, ettei ketään häirinnyt erityisemmin sen käyttäminen. Joitakin ongelmia toki nauhoituksissa oli: yhdessä haastattelussa yleisellä paikalla oli häiritsevää meteliä taustalla ja toisessa haastattelussa nauhuri oli liian etäällä haastateltavasta, jolloin ääni kuului heikosti nauhoituksessa. Lisäksi joitakin haastatteluja siirtyi ja tuli joitakin väärinkäsityksiä, jotka pitkittivät haastattelujen loppuun suorittamista. Myöhemmin nauhoituksia kuunneltaessa oli havaittavissa, että kysymykset olivat liian usein suljettuja kysymyksiä, joihin riittää vastaukseksi vain pari sanaa. Haastatteluissa olisi pitänyt käyttää enemmän avoimia kysymyksiä, jolloin haastateltava olisi kuvaillut asioita laajemmin. Lisäksi lisäkysymyksiä olisi voinut esittää joissakin tilanteissa asioiden selkeyttämiseksi.

4.5 Tutkimusaineiston analyysi

Tutkimusaineisto kerättiin teemahaastattelun avulla, joten analysoiminen oli helppoa aloittaa teemoittamalla. Aineisto siis litteroitiin teema-alueiden mukaisesti niin, että teemat muistuttivat teemahaastattelurunkoa. Yhden teeman alle koottiin kustakin haastattelusta ne kohdat, joissa puhuttiin kyseisestä asiasta. Tutkimustuloksissa esitetään suoria sitaatteja, mikä lisää tutkimuksen luotettavuutta ja antaa havainnollistavia esimerkkejä. Sisällön analyysillä oli tarkoitus saada tutkittava aineisto tiivistetympään muotoon, joka kytkee tulokset laajempaan kontekstiin. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Laadullisessa tutkimuksessa teoriaa voidaan käyttää apuvälineenä, joka mahdollistaa esimerkiksi tulkintojen tekemisen kerätystä tutkimusaineistosta. Teoriasidonnaisessa tutkimuksessa aineiston analyysi ei perustu suoraan teoriaan, mutta kytkennät siihen ovat havaittavissa kuten myös tässä tutkimuksessa. Tällöin aineistosta tehdyille löydöksille etsitään tulkintojen tueksi teoriasta vahvistusta tai selityksiä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Sisällön analyysissä aineiston pelkistämisen jälkeen aineisto ryhmitellään ja aineisto käydään tarkasti läpi etsien samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia. Sitten samaa tarkoittavat käsitteet ryhmitellään ja yhdistetään luokaksi sekä nimetään luokan sisältöä kuvaavalla nimekkeellä. Lisäksi aineisto on kvantifioitu eli laskettu kuinka moni tutkittava ilmaisee saman asian. (Silius 2005.)

4.6 Tutkimuksen luotettavuus

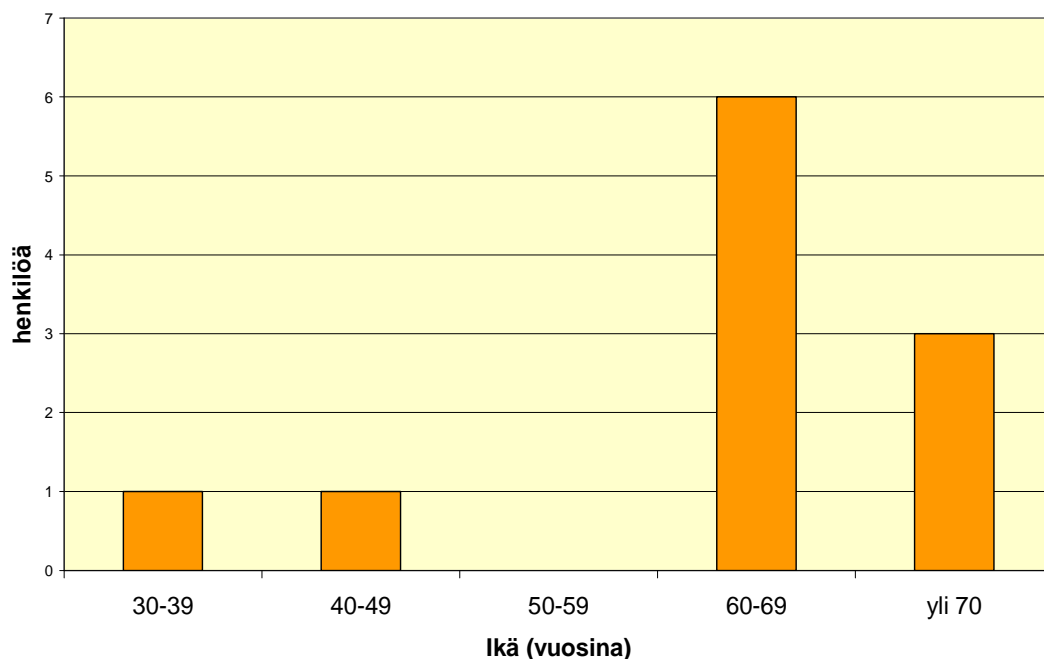
Tutkimuksen *reliabelius* tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta. Tutkimuksen reliabelius tarkoittaa siis sen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Reliabelius voidaan todeta esimerkiksi siten, että kaksi arvioijaa päätyy samanlaiseen tulokseen. Tutkimuksen *validius* eli pätevyys tarkoittaa tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata. Mittareiden ja menetelmien tulisi vastata sitä todellisuutta, jota tutkija kuvittelee tutkivansa. (Hirsjärvi 2008, 226.)

Janesickin (2000) mukaan ydinasioita laadullisissa tutkimuksissa ovat henkilöiden, paikkojen ja tapahtumien kuvaukset. Validius merkitsee kuvauksen ja siihen liitettyjen selitysten ja tulkintojen yhteensopivuutta. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta kohentaa tutkijan tarkka selostus tutkimuksen suorittamisesta, joten tässä tutkimuksessa on kuvattu haastatteluolosuhteita ja – paikkoja, häiriötekijöitä, käytettyä aikaa ja tutkijan itsearviointia haastatteluiden suhteen. Myös aineiston analysoinnista ja luokittelun syntymisestä on kerrottu sekä on käytetty suoria lainauksia haastatteluista, jotka parantavat tutkimuksen luotettavuutta. Aineiston luokittamisen yhteydessä jouduttiin välillä tulkitsemaan vastausta, sillä asiaa ei ollut kysytty suoraan vaan se piti etsiä haastattelusta. (Hirsjärvi 2008, 227-228.)

5 TUTKIMUSTULOKSET

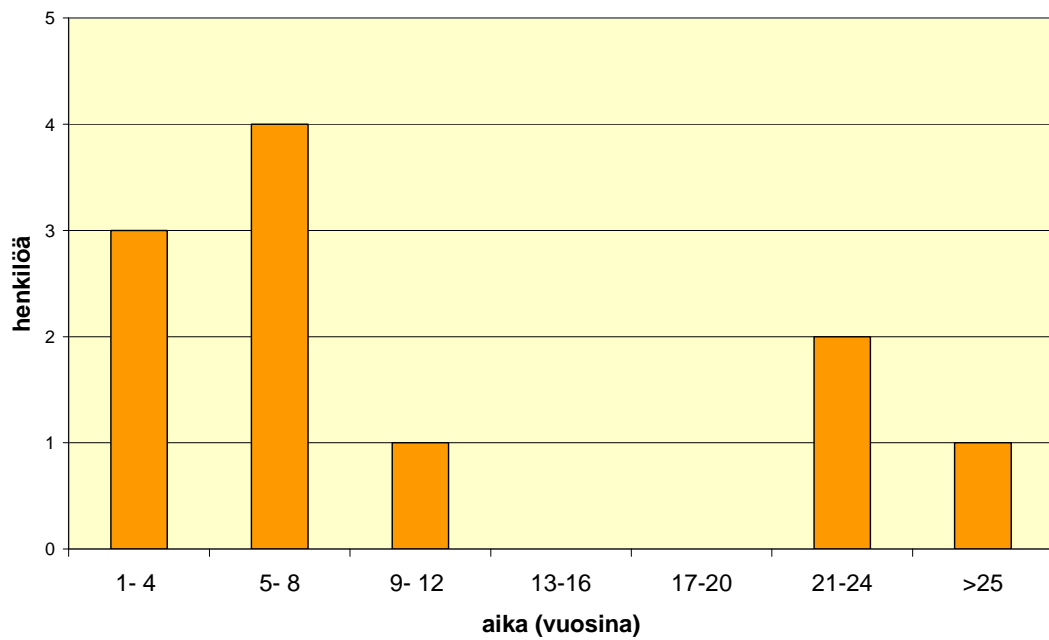
5.1 Haastateltavien taustatietoja

Yhdestätoista haastateltavasta suurin osa oli eläkeläisiä. Luonnollinen selitys sille on, että ensinnäkin kurssin ajankohta oli päiväsaikaan ja toisekseen Aurinkorannikon suomalaisista suurin osa on eläkeläisiä, kuten edellä on jo todettu. Haastateltavista viisi asui yksin ja kuusi joko avo- tai avioliitossa, joista kaksi asuivat yhdessä erimaalaisen kuin suomalaisen kanssa. Naisia haastateltavista oli seitsemän ja miehiä neljä. Haastateltavat olivat 38–74-vuotiaita, joista 9 henkilöä eli suuri enemmistö oli yli 60-vuotiaita.

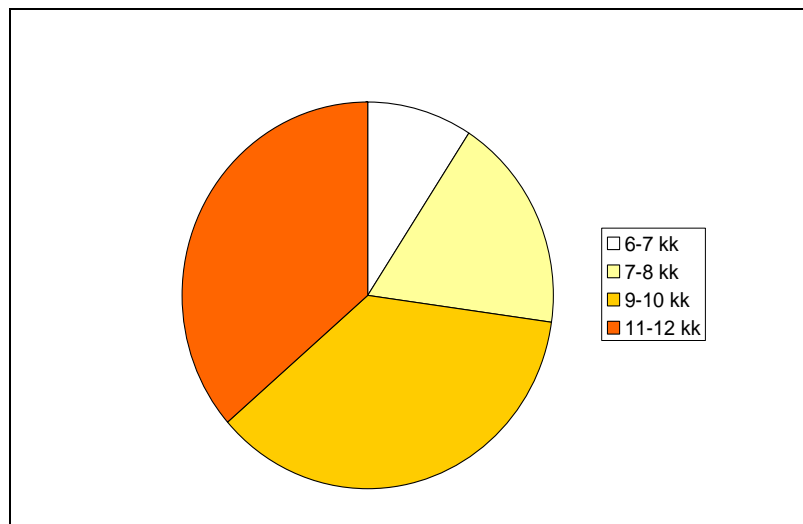
Taulukko 1. Haastateltavien ikä

Miltei kaikki haastateltavat asuivat Fuengirolassa, sillä vain kolme ilmoitti asuvansa muualla Aurinkorannikolla. Haastateltavat olivat asuneet Espanjassa monta vuotta. Monien Espanjaan muuttoa oli edeltänyt lomailu Espanjassa, jonka jälkeen lomailu ja vieraileminen olivat vaihtuneet asumiseen. Espanjassa asuttu aika vaihteli kahdesta vuodesta aina viiteenkymmeneen vuoteen, joten välivaihtelu on suuri.

Taulukko 2. Espanjassa asuttu aika

Suurin osa haastateltavista ilmoitti asuvansa vuoden suurimmaksi osaksi Espanjassa, mikä edistää integraatiota. Vain yksi henkilö viettää vähemmän kuin seitsemän kuukautta kun taas kahdeksan viettää vähintään yhdeksän kuukautta vuodesta Espanjassa. Pysyviä asukkaita on neljä henkilöä ja loput seitsemän ovat kausiasukkaita.

Kuvio 2. Espanjassa vietetty aika vuodesta

Seitsemällä henkilöllä eli reilusti yli puolella oli alempi tai ylempi korkeakoulututkinto, joten voidaan sanoa haastateltavien olevan korkeasti koulutettuja. Kysyttäessä haastateltavan persoonallisuudesta, seitsemän henkilöä vastasi sen vaihtelevan niin, että välillä kaipaa ihmisten seuraa, mutta samalla he kertoivat viihtyvänsä myös yksikseen ja tarvitsevansa omaa aikaa. Sosiaalisesti luokitteli itsensä kolme henkilöä.

5.2 Saapumisesta Espanjaan

Haastateltavista kuusi saapui Espanjaan yksin ja viisi perheen kanssa. Eläkeläisiä oli vastaajista suurin osa eli yhdeksän henkilöä ja kaksi oli työelämässä. Eläkeläisistä yksi ilmoitti tekevänsä hieman töitä omistamassaan suomalaisessa yrityksessä. Huomattava on, että osa näistä eläkeläisistä on muuttanut aikoinaan Espanjaan eri syystä kun siitä, että he ovat päässeet eläkkeelle. Vasta myöhemmin, oltuaan Espanjassa jo jonkin aikaa, he ovat päässeet eläkkeelle.

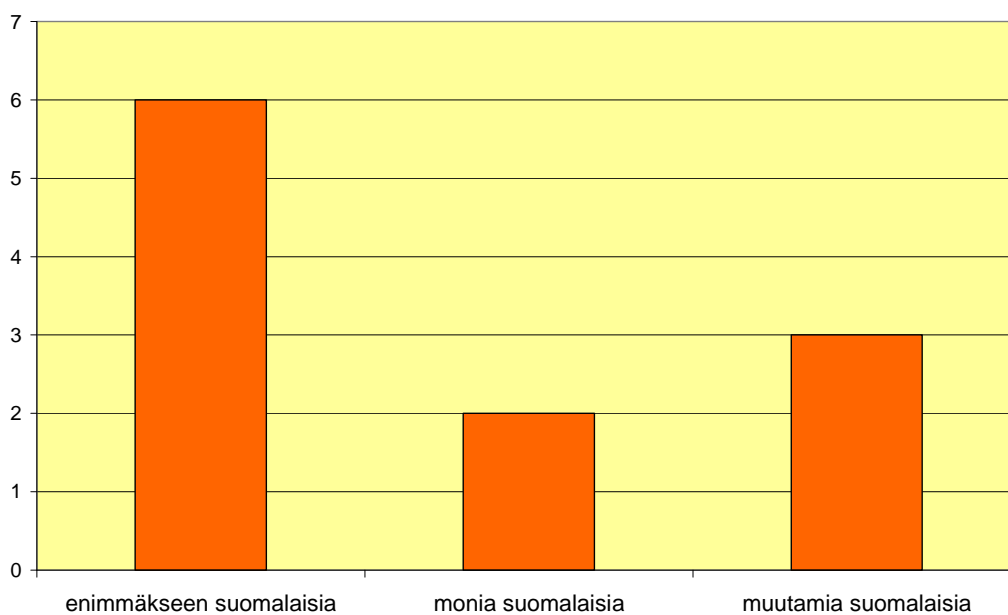
Veto- ja työntekijöitä Espanjaan muutettaessa oli lukuisia, mutta yleisimmin mainittu syy oli elämäntilanteen ja ihmissuhteiden muutos, jossa neljällä oli mainittuna eläkkeelle pääseminen. Muita syitä oli esimerkiksi ”avioero”, ”opinnot loppuillaan” ja ”espanjalainen mies”. Ilmastollisiin tekijöihin mainittiin esimerkiksi ”ilmasto”, ”pimeys ja liukkaus” ja ”lämpö”. Terveydellisiin syihin haastateltavat kertoivat erilaisista sairauksista, joihin Espanjan ilmasto oli suotuisa ja siksi yksi peruste muutolle. Kolmella oli entuudestaan asunut perhettä, kuten vanhemmat tai lapsi, joka sitten vaikutti muuttoon. Aikaisemman matkailun vaikuttavana tekijänä mainitsi kaksi ja muut syyt viisi henkilöä. Vastauksia tässä kohdassa on ”vaihtelu”, ”matka Espanjasta Suomeen lyhyt” ja ”lähdin etsimään onnea”.

Elämäntilanteen ja ihmissuhteiden muutos	8
Ilmastolliset tekijät	6
Terveydelliset syyt	5
Perhettä Espanjassa	3
Aikaisempi matkailu	2
Muut syyt	5

Kuvio 3. Veto- ja työntötekijät Espanjaan

5.3 Integroituminen suomalaisiin

Haasteltavista kuusi sanoi olevansa enimmäkseen suomalaisten kanssa. Kaksi mainitsi tuntevansa ja omaavansa paljon suomalaisia tuttuja ja ystäviä, mikä ei kuitenkaan poissulje heidän mahdollisuuttaan paikallisiin ystäviin ja tuttaviin. Kolme haastateltavaa kertoi omaavansa vain muutamia suomalaisia ystäviä ja tuttuja.

Taulukko 3. Sosiaaliset suhteet suomalaisiin

Yleinen kanta suomalaisiin turisteihin oli neutraali, jolloin vastaus oli esimerkiksi ”ei mitään pahaa” tai ”ei mitään erityistä”. Kolme henkilöä mainitsi useiden suomalaisten turistien pukeutumisen olevan epäsiistiä ja turhan niukkaa. Turisteja on autettu ja neuvottu ja kaiken kaikkiaan voidaan sanoa, että suhtautuminen suomalaisiin turisteihin on aika positiivista. Turistit nähdään myös rikkautena ja matkustelu nähdään mahdollisuutena avartaa mieltä. Kuitenkin haastatteluissa mainitaan, etteivät turistit näe Espanjan arkea.

”Niin nään kulkevan sellaisissa vaatteissa ja menevän pankkiin ja näin ni sitte mua vähä hävettää, että ei sinne sais mennä, et sä mee Helsingissäkään”

Kyseisen henkilön haastattelusta ja tästä sitaatista näkyi selvästi akkulturaatioprosessi, jolloin hänen arvonsa, asenteensa ja norminsa ovat muuttuneet, jolloin myös hänen koko identiteettinsä on muuttunut.

”Mulla oli ihana olo ku mä näin ensimmäisen sypressin ja söin ensimmäiset persikat ja aurinko paisto ja näin Välimeren aallot...mutta sitte mä näin sen arjen, jota suomalainen turisti ei näe.”

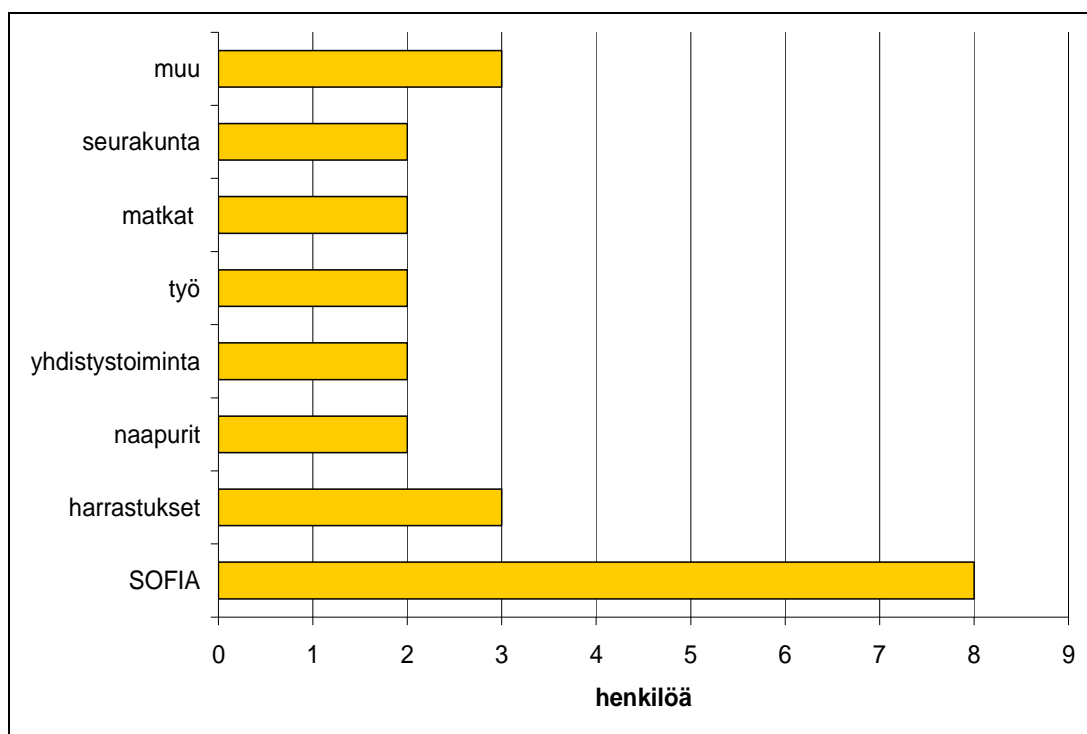
Sitaatin henkilö on käynyt selvästi läpi akkulturaation eri vaiheita. Vaihe jota hän osuvasti kuvaa on kritiikitön ja ihaileva vaihe, jolloin uudesta ympäristöstä havaitaan vain myönteiset puolet, eikä arkea ja rutiineja tarvitse vielä kohdata.

Kaikki haastateltavat ilmoittivat pitävänsä yhteyttä Suomeen. Yhteyttä pidetään tavanomaisesti perheeseen, sisaruksiin ja ystäviin. Suurin osa vastaajista pitää yhteyttä usein ja kaksi henkilöä arvioi yhteydenpitoaan vähäiseksi tai suhteellisen säännölliseksi.

Kohderyhmä valikoitui Sofia-opiston kautta, joten tuloksissa on luonnollista sen olevan mainituin väylä tutustuessa muihin suomalaisiin. Yksi haastateltava ilmoitti, ettei halua osallistua muuhun suomalaiseen toimintaan Aurinkorannikolla kuin opiston kurseille ja kaksi henkilöä kertoi, etteivät ole ennen nykyistä Sofian kurssiaan osallistuneet ollenkaan tai vain vähän suomalaiseen toimintaan Espanjassa. Suurimmalle osalle Sofian kävijöistä tuttuja ja ystäviä oli tullut sitä

kautta, mikä kertoo opiston merkityksestä Aurinkorannikon suomalaisille muunakin kuin pelkästään opiskelun tarjoajana.

Suomalaiset matkat voivat olla Sofian järjestämiä, mutta koska sitä ei mainita, ne ovat laitettu erikseen. Yhdistystoiminnasta mainittuja yhdistyksiä olivat Suomela, Suomalaisspanjalainen vammaisyhdistys sekä Sydänyhdistys, mutta lukumäärä on vain kaksi, sillä toinen heistä mainitsi kaksi eri yhdistystä. Muita tutustumispaikkoja olivat luennot ja suomalaisten kokoontuminen Madridissa, filosofiakahvila ja syöpäryhmä, jotka ovat omana luokkana, sillä niiden järjestävä taho ei haastatteluista selviä. Harrastukset kohtaan kuuluvat esimerkiksi golf ja lehteen kirjoittaminen. Nämä erilaiset suomalaiset toiminnot, kuten yhdistykset ja seurakunta, toimivat suomalaisten identiteettikanavana.

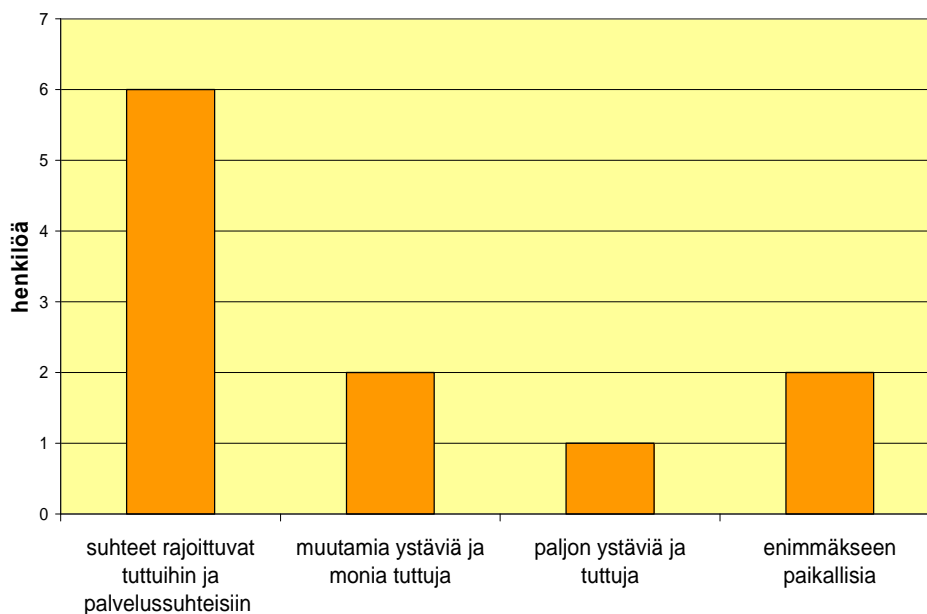

Taulukko 4. Tutustuminen suomalaisiin

5.4 Integroituminen paikallisväestöön

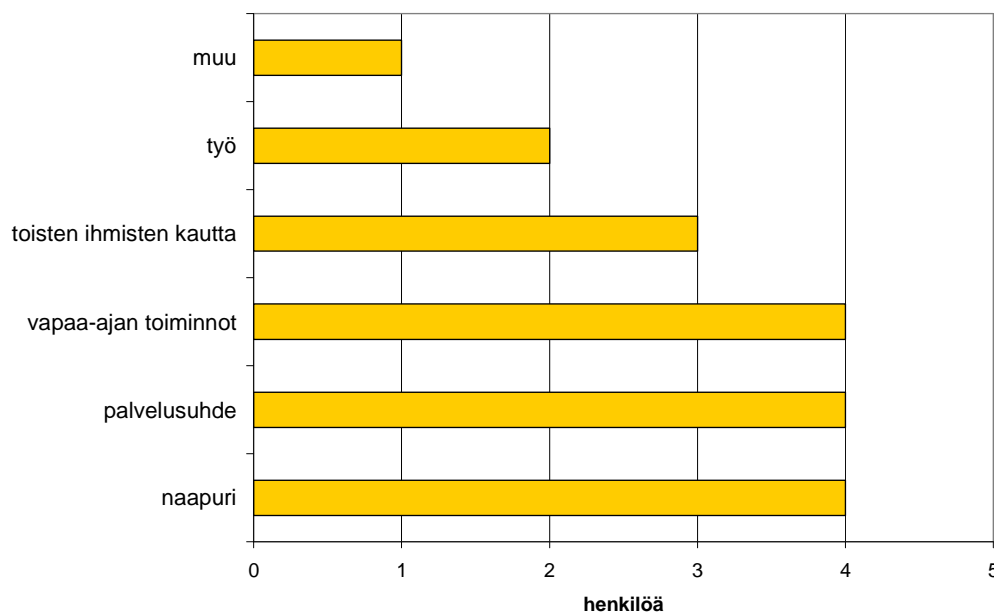
Suurin osa haastateltavista viettää edellä mainittujen tulosten perusteella eniten aikaa suomalaisten kanssa, joka näkyy suhteissa paikallisiin siten, että kuudella henkilöllä suhteet paikallisiin rajoittuvat lähinnä hyvän päivän tuttuihin ja

palvelussuhteisiin eli esimerkiksi lääkäriin, vuokranantajaan ja espanjan kielen opettajaan. Päinvastoin kahdella henkilöllä suurin osa ihmissuhteista on paikallisia, yhdellä niitä on paljon ja kahdella muutamia.

Taulukko 5. Sosiaaliset suhteet paikallisiin

Neljä haastateltavaa mainitsi saaneensa paikallisia tuttavuuksia tai ystäviä naapureistaan. Vapaa-ajan toiminnoista mainittiin esimerkiksi retket, koiran ulkoiluttaminen, ravintolat sekä harrastukset. Lasten ja suomalaisespanjalaisten avioliittojen kautta on myös tutustuttu paikallisiin. Työn mainitsevat kaksi henkilöä, jotka eivät kuitenkaan ole samat, jotka ovat nyt työelämässä. Tuloksista voidaan nähdä, että kuudella henkilöllä sosiaaliset suhteet koostuvat enimmäkseen suomalaisista, joten paikalliset suhteet jäävät samalla usein pinnallisiksi.

Taulukko 6. Tutustuminen paikallisiin

Kaikki haastateltavat kokivat espanjalaisten suhtautuvan heihin hyvin myönteisesti. Kolmesta haastattelusta tuli ilmi, että sen sijaan nuoriin ja lapsiin on kohdistunut välillä syrjintää ja ennakkoluuloista käyttäytymistä. Näillä kolmella haastateltavalla olikin kerrottavanaan esimerkiksi oman lapsen tai lapsenlapsen kokemus. Kaksi kauan Espanjassa asunutta vastasivat, ettei espanjalaisilla ole juurikaan tietoa Suomesta. Lisäksi yksittäisiä mainintoja tuli laidasta laitaan: suomalaisista pidetään enemmän kuin brittiläisistä, suomalaisia pidetään fiksuina ja suhtautuminen suomalaisiin voi olla myös humoristista. Haastatteluista selvisi, että konfliktitilanteissa, esimerkiksi kolarissa, ulkomaalainen on usein syyllinen, vaikka todellisuudessa niin ei olisikaan.

”Mulla on pelkästään positiivista. Mut on otettu hyvin vastaan ja musta on pidetty niinku vuokralaisena.”

”Hän tuli jo lastenvaunujen kanssa ja, ja tällä tavalla, mutta siitä huolimatta et olis luullu, ettei ne kuvittele että tulee heidän miehiä iskemään. Että näille nuorisotyöille vähä ollaan noin.”

”Niillä on positiivinen kuva. Ensinnäkään ne ei tiedä Suomesta yhtään mitään. Nyt vasta pari kuukautta sitten tuli uus säätiedottaja

televisioon, niin nyt ilmesty ensimmäistä kertaa Helsinki sinne kartalle. Tähän saakka se ei oo ollu Helsinki siellä ollenkaan, siellä on ollut Tukholma ja Moskova.”

Näissä kolmessa sitaatissa on kysymys valtaväestön asenteesta siirtolaisia kohtaan, johon siirtolainen ei itse voi oikein vaikuttaa. Valtaväestön asenne on yksi tärkeä tekijä sopeutumisessa uuteen maahan ja se vaikuttaa integraatioon oleellisella tavalla. Ensimmäisestä sitaatista nähdään henkilön suhteiden paikallisiin olevan enimmäkseen pintapuolisia, mutta asenne espanjalaisilla suomalaisia kohtaan on ollut positiivista. Toisessa sitaatissa nuoreen naiseen oli kohdistunut tökeröä käytöstä paikallisten ennakkoluulojen takia. Kolmannesta sitaatista havaitaan, että Suomesta tiedetään vähän, mutta suomalaisiin suhtaudutaan hyvin.

Seitsemän haastateltavaa yhdestätoista kertoi espanjalaisten olevan ystävällisiä. Haastateltavat kertovat heidän olevan myös kohteliaita ja avuliaita, jotka olen sisällyttänyt tähän ystävällisiä-luokkaan. Perhekeskeisyyden mainitsee kolme haastateltavaa ja tyylikkyyden kaksi henkilöä. Espanjalaiset kuvailtiin myös terveellä tapaa ylpeinä, johtuen Espanjan historiasta maailmanvaltiaana. Muita mainintoja espanjalaisista oli, että he ovat sosiaalisia, pinnallisia, nautinnonhaluisia, reiluja sekä haluttomia kuulla maastaan negatiivista palautetta. Espanjalaiset saivat kehuja siitä, että he kunnioittavat iäkkäitä ihmisiä. Kaksi haastateltavaa koki vaikeaksi kuvata espanjalaisia, sillä he kokivat olevansa paikallisia tai paikallisten kokevansa heidät täkäläisiksi.

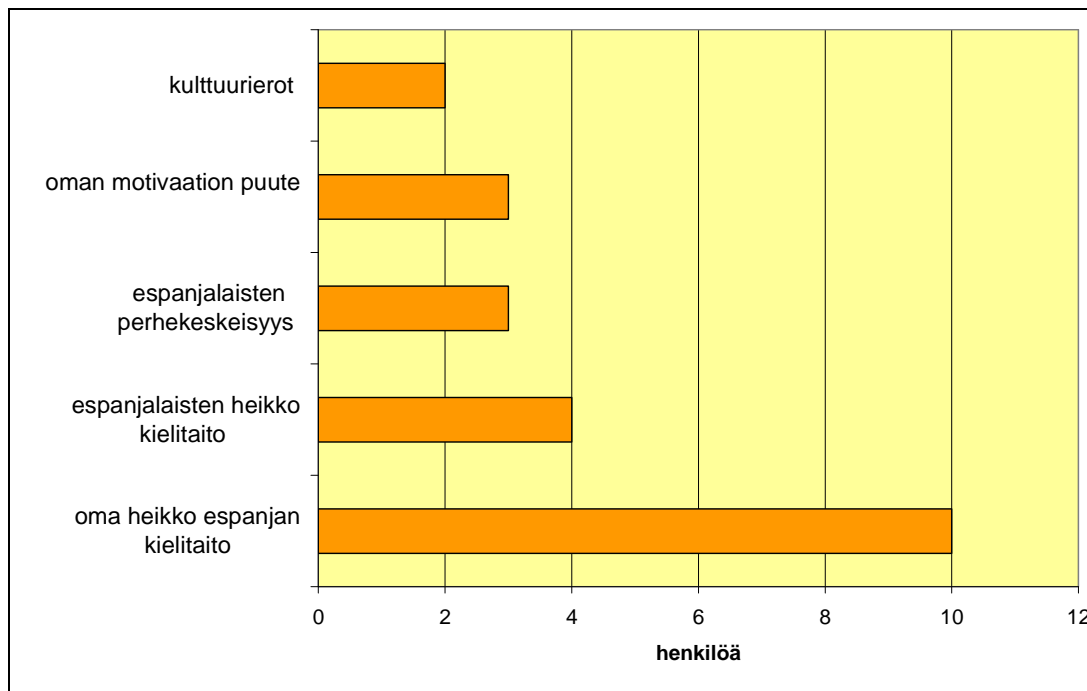
”Mun mielestä ne on semmosia mukavia ja pintapuolisia ja semmosia, että jotenki tuntuu, ettei he pohdi kovin paljo asioita ja hyvin perhekeskeisiä. Toisaalta se on kyllä hyvä puoli kunhan se ei vaan mee liiallisuuksiin, mutta kyllä minä heitä arvostan kovasti.”

”Espanjalaiset on äärettömän suvaitsevainen kansa, niin ne on ystävällisiä, niiden kanssa on hyvin helppo elää, ihan tavallinen jokapäiväinen arkielämä espanjalaisten keskuudessa täällä on huomattavasti miellyttävämpää ku Suomessa, siis kun mä menen

ulos tosta ja mä aukasen mun oven ja ku siinä on joku espanjalainen, niin se on hola (hei) ja que tal (mitä kuuluu) ja buenos dias (hyvää huomenta) ja kaikkee..samoin ku mä meen kadun yli mä saan aina tilaa suoja tiellä, bussi odottaa et mä pääsen ulos tai sisään, kukaan ei huuda, jos joku huutaa ni se on sit meikä läisiä tai vaikka minä..”

Kaikki haastateltavat kertoivat heillä olevan myös muun maalaisia tuttuja kuin suomalaisia tai espanjalaisia. Yksi mainitsi, että hänellä on enemmän muun maalaisia tuttuja ja ystäviä kuin espanjalaisia. Kaksi haastateltavaa kertoi, ettei muun maalaisia tuttuja ole montakaan eikä ne ole syviä ihmissuhteita. Heidän tuttavapiirinsä koostuukin pääasiassa suomalaisista. Useilla, joilla on hyvä espanjan kielitaito, on myös muun maalaisia, espanjaa puhuvia tuttuja tai ystäviä. Muuten on yleistä että tutut ovat esimerkiksi brittiläisiä tai muita eurooppalaisia, joiden kanssa puhutaan englantia.

Sosiaalisia suhteita paikallisiin estävä suurin tekijä oli kielitaito. Neljä henkilöä mainitsi vielä erikseen espanjalaisten huonon englannin kielitaidon. Perhekeskeisyys, oman motivaation puute sekä kulttuurierot, kuten etteivät espanjalaiset kutsu vieraita kotiin, hankaloittavat kanssakäymistä suomalaisten ja espanjalaisten välillä.

Taulukko 7. Integraatiota estäviä tekijöitä

”On lähinnä minusta kiinni ja kielitaidosta, jos osais hyvin espanjaa niin varmaan oliski tämmösiä...mutta sitte taas toisaalta ku mä oon suomalaises yhteisös niin tiukasti kiinni niin ei oikeesti kauheesti oo aikaa tai eikä intressejäkkää taas toiseen yhteisöön”

”Kielitaito on tietysti se, mikä estää, et tota kyllähän sen huomaa, sen että kun puhuu espanjaa niin espanjalaiset suhtautuu suhun täysin eri tavalla kun esimerkiksi et jos sä et mitään osaa niin miten sä pääset kontaktiin. Sehän loppuu lyhyeen, koska espanjalaiset ei juurikaan puhu muutaku sitä espanjaa...ja semmonenkin juttu on, että espanjalaiset eivät kutsu kotiin...espanjalaiset on aika ylpeitä ihmisiä toisaalta ja sen ei tarte toisaalta olla negatiivistakaan vaan, mutta niillä on se oma familia, joka on hirveen laaja ja siihen on aika kovat pääsyvaatimukset”

5.5 Haastateltavien kokemuksia Espanjasta ja tulevaisuuden toiveita

Suurin osa oli jo selvästi sopeutunut Espanjaan, mutta esille tuli myös kriittistä arviointia Espanjasta, mikä on normaalia sopeutumisprosessille. Monet

mainitsivat että Espanjassa on esimerkiksi vaikea byrokratia, mutta että samoja vaikeuksia on myös Suomessa ja muualla. Kauan Espanjassa asuneet kertoivat omasta sopeutumisestaan ja siitä kuinka Espanja on kehittynyt tuona aikana. Yksi henkilö mainitsi kotinsa olevan Suomen ja aikookin viettää tulevaisuudessa enemmän aikaa siellä. Useat haastateltavat kertoivat myös espanjalaisten ja suomalaisten kulttuurieroista ja siitä, mikä on hyvää Espanjassa verrattuna Suomeen. He kertoivat myös oppineensa uusia asioita pärjätäkseen uudessa maassa ja kulttuurissa.

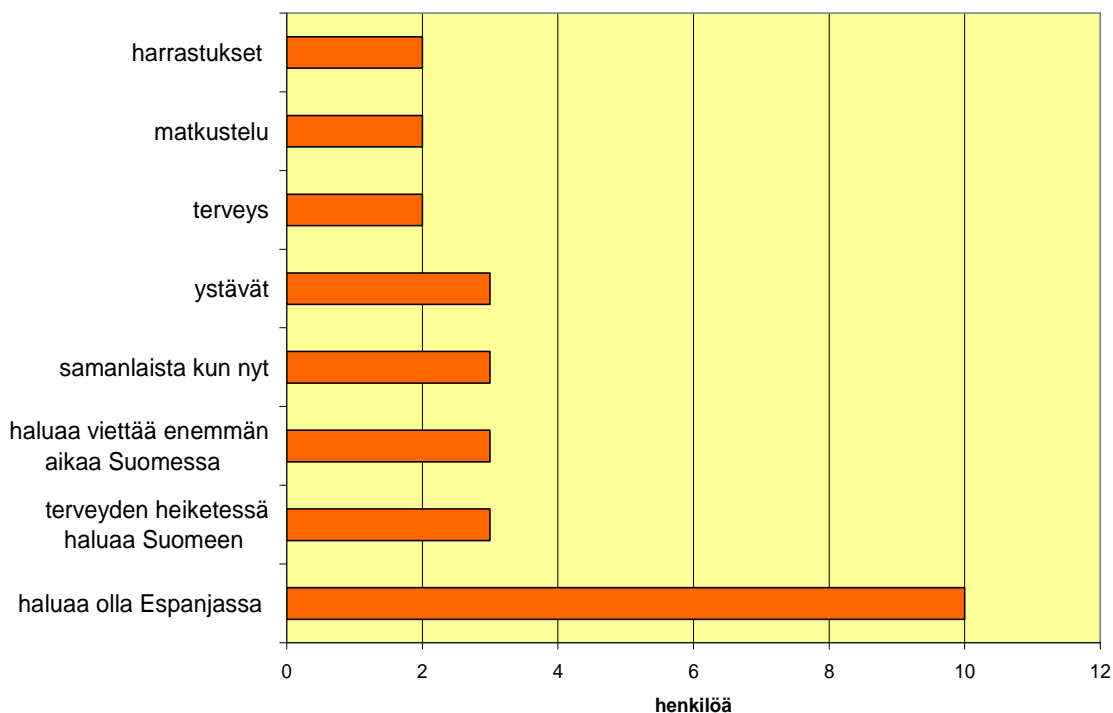
”oon oppinut varautumaan ettei mikään tapahdu juuri sillä hetkellä ja ja se on aika mukavaa..että voi sopia jonku asian tapahtumaan muutaman päivän päähän eikä tarvi juuri sinä samana päivänä.. ja ylipäätään ettei olla niin kireitä ja pingottuneita...nyt on tietysti mukava ku talvella ei tarvi liukastella. Seinät sais olla vähä paksummat...mutta siihenki tottuu.”

”ei oo enää semmosta kulttuurishokijuttua ehkä päällä että siihen mä uskon ja näin ainaki mulle itelle tapahtu. Et semmosen tietynlaisen alkuihastuksen jälkeen oli semmonen vaihe että kaikki tuntui olevan väärinpäin ja että se ei ollut missään tapauksessa mun omaa syytä vaan se oli jollaki tavalla tän maan syytä. Tulee semmonen torjuntavaihe jotenki siinä kulttuurishokissa...ihastumisen jälkeen pettyminen mutta sitte se rupee tasaantumaan ja osaa laittaa asioita ehkä oikeisiin mittasuhteisiin.”

”tietyillä pelisäännöillä täällä kyllä pärjää...espanjalaisten suhtautuminen liikenteessä on ihan okei, muuten tämä liikennekulttuuri on ihan hullua koska tää on liian ahdas kaupunki. Autoilu on vaarallista, vahinkoja sattuu, vakuutusikäytäntö on hyvin kirjava, tää on lyhyesti kiteytettynä elämä on täällä niinku jokapäiväistä selviytymistaistelua, jos ajatellaan suomalaisten kannalta niin monesti kielitaidottomina ei ole mitään muuta kun vaikeuksia, kaikki toimii pikkusen viiveellä, byrokratiaa on paljon, eikä suomalaisen elämä toisessa EU-maassa vielä oo kovin

yksinkertaista, sairaanhoitomaksujen ja sosiaaliturvan suhteen. On paljon työsarkaa, se toimii huonosti.”

Kymmenen yhdestätoista haluaisi vielä viiden vuoden päästä olla Espanjassa, mikä kertoo viihtymisestä Espanjassa. Kolme henkilöä kertoi haluavansa Suomeen, mikäli terveys huonontuisi niin, että tarvitsisi jokapäiväistä hoivaa ja apua. Syynä kaikki kolme vastasivat sen, että vanhetessa vieraat kielet häipyvät muistista, jolloin suomen kielen merkitys korostuu. Lisäksi kaksi heistä kertoi syyksi, että sairaanhoito ja hoivapalvelut ovat Suomessa paremmin järjestetty. Myös omaiset vaikuttavat yhtenä vetotekijänä paluumuutossa Suomeen. Kolme henkilöä halusi viettää nykyisestä enemmän aikaa Suomessa vuosittain. Muita toiveita oli että pystyisi harrastamaan, elämä voisi olla samanlaista kun nyt, ystäviä riittäisi, terveys pysyisi hyvänä ja voisi matkustella.

Taulukko 8. Tulevaisuuden toiveita

6 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen yksittäisillä vastauksilla on tärkeää informaalista arvoa, mutta tutkimuksen tuloksia ei voida yleistää. Jatkotutkimuksille olisi selvästi tarvetta, jotta näin laajaan aiheeseen voitaisiin perehtyä paremmin ja saada uutta näkökulmaa. Tämä tutkimus tehtiin suomalaisten näkökulmasta, joten olisi kiinnostavaa tutkia Aurinkorannikolla asuvien espanjalaisten suhteita ja asenteita yleisesti ulkomaalaisiin ja suomalaisiin. Tutkimuksessa kävi ilmi, että nuoret ovat kokeneet valtaväestöltä ennakkoluuloista käyttäytymistä ja syrjintää, joten jatkotutkimus suomalaisten nuorten integroitumisesta paikallisväestöön olisi mielenkiintoinen.

Tulokset tukevat Antti Kariston tuloksia suomalaiseläkeläisistä siten, että suomalaiset kokevat espanjalaiset ystävällisiksi ja iäkkäitä kunnioittaviksi. Myös Kariston tutkimuksessa kielitaito osoittautui esteeksi kontaktien syntymiselle ja tutkimuksessa koettiin espanjalaisilla ja suomalaisilla olevan kuin näkymätön muuri välissä. Tutkimuksessani tuli esille myös uutta, tarkempaa ja käyttökelpoista tietoa, jota voidaan hyödyntää niin Suomessa kuin Espanjassa.

6.1 Integroitumisesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä

Kohderyhmä oli suurimmaksi osaksi eläkeläisiä, sillä yhdeksän heistä oli yli 60-vuotiaita. Tämä on siten huomioitava, että vanhemmille ihmisille akkulturoituminen on vaikeampaa. Haastateltavat ovat asuneet keskimäärin kauan aikaa Espanjassa ja yllättävän moni heistä – viisi henkilöä asui yksin, mikä voi myös vaikeuttaa akkulturaatiota, sillä kaksin saattaa olla helpompi lähteä espanjalaisiin paikkoihin ja tutustuminen vanhempiin espanjalaisiin voi olla helpompaa pariskunnalle kuin yksin olevalle. Kolme henkilöä ilmoitti asuvansa muualla Aurinkorannikolla kun Fuengirolassa ja heillä oli paljon espanjalaisia tuttuja ja ystäviä. Fuengirolassa asuu tunnetusti paljon suomalaisia ja tarjolla on hyvin paljon suomalaista toimintaa, joten voi olla, että muualla Aurinkorannikolla tuttavuuksia espanjalaisiin syntyy helpommin. Myös puolison kulttuuritaustan vaikutus näkyi tässä tutkimuksessa henkilöiden integroitumisessa.

Työntekijöinä siirtolaisuudelle Suomesta Espanjaan oli elämäntilanteen muutos kuten avioero ja eläkkeelle pääseminen sekä ilmastolliset tekijät kuten Suomen pimeys. Vetotekijöinä Espanjaan oli ilmastolliset tekijät, elämäntilanteen muutos, terveydelliset syyt ja perheen asuminen entuudestaan Espanjassa. Monet syyt voivat olla siis samalla sekä työntö- että vetotekijöinä. Haastateltavat ovat tavoitemuuttajia, mikä vaikuttaa integraatioon positiivisesti. Toisaalta pitkät ajat vuodesta Suomessa ovat omiaan hankaloittamaan integroitumista paikallisväestöön. Tässä tutkimuksessa suurin osa haastateltavista vietti kuitenkin vuoden suurimmaksi osaksi Espanjassa.

Kolme henkilöä mainitsi haluavansa lähteä takaisin Suomeen, jos heidän terveydentilansa heikentyisi niin, että he tarvitsivat jokapäiväistä apua. Korkean iän myötä vetotekijöinä Suomeen on oma äidinkieli sekä Suomen sairaanhoito- ja vanhustenhuoltojärjestelmä. Tämän seurauksena useat Espanjassa asuvat suomalaiset ovatkin tällöin paluumuuttajia, mikä tulisi huomioida Suomessa palveluja järjestettäessä niin, että nämä paluumuuttajat ohjattaisiin ajallaan tarvitsemiensa palvelujen pariin.

Yli puolet ilmoitti olevansa tekemisissä pääasiassa suomalaisten kanssa ja 18 prosenttia pääasiassa espanjalaisten kanssa. Kaikki ovat tekemisissä oman etnisen ryhmänsä kanssa, sillä haastateltavat olivat Sofia-opiston kautta, eli assimilaatiosta tai marginalisaatiosta ei ole kysymys. Tulee ottaa huomioon, että aineistossa on henkilöitä, joilla on pitkä taival Espanjassa takana ja he ovat olleet jopa sulautuneita espanjalaisiin, mutta ovat nykyisin enemmän tekemisissä suomalaisten kanssa. Kaikki haastateltavat pitivät yhteyttä Suomeen ja suurin osa heistä säännöllisesti. Suomalaisiin on tutustuttu suomalaisen toiminnan kuten Sofia-opiston, seurakunnan, harrastusten, matkojen ja yhdistystoiminnan kautta. Naapurisuhteen tai työn mainitsevat vain 18 prosenttia. Tutustuttaessa paikallisiin naapurisuhteen mainitsevat jopa 36 prosenttia. Lisäksi vapaa-ajan toiminnot ja palvelusuhde olivat yleisiä tutustumistapoja. Työn mainitsevat 18 prosenttia, jotka eivät kuitenkaan enää ole työelämässä.

Yli puolet ilmoitti, että heidän suhteensa paikallisiin rajoittuvat tuttuihin ja palvelussuhteisiin, 18 prosenttia ilmoittivat suurimman osan ihmissuhteistaan

olevan paikallisia ja 27 prosentilla oli joitakin tai monia paikallisia tuttuja ja ystäviä. Voidaan siis sanoa, että haastateltavista 55 prosenttia eivät ole kovinkaan integroituneita paikallisiin ja 45 prosenttia ovat integroituneet joko hyvin tai kohtalaisesti. Kaikki haastateltavat kertoivat, että heillä on muun maalaisia kun espanjalaisia tai suomalaisia tuttuja tai ystäviä. Tämä on luonnollista, koska esimerkiksi Fuengirolassa, josta suurin osa haastateltavista oli, virallinen ulkomaalaisten osuus väestöstä on yli 30 prosenttia ja suurin osa suomalaisista puhuu englantia. Mielenkiintoinen kysymys on, milloin ulkomaalainen, esimerkiksi espanjaa puhuva argentiinalainen, voidaan laskea osaksi paikallisväestöä.

Kaikki haastateltavat kokivat espanjalaisten suhtautuvan heihin hyvin myönteisesti. Tällöin voidaan todeta, ettei akkulturaatiota estävä tekijä ole valtaväestön negatiivinen asennoituminen. Sen sijaan oma heikko espanjan kielitaito muodostui selvästi päällimmäiseksi integraatiota estäväksi tekijäksi. Myös espanjalaisilla kerrottiin olevan huono kielitaito, mikä estää englannin kielen käyttämistä yhteisenä kielenä. Espanjalaiset koettiin myös perhekeskeisiksi, niin ettei heidän piiriinsä ole helppo päästä. 27 prosenttia mainitsi, ettei heillä itsellään ole välttämättä motivaatiota tutustua paikallisiin. Tämä voi selittyä omalla persoonallisuudella ja sillä että ihmissuhteita on jo riittävästi suomalaisten parissa. On vaikea sanoa, milloin monokulttuurinen sosiaalinen verkosto on seurausta esimerkiksi espanjan kielitaidottomuudesta ja espanjalaisten perhekeskeisyydestä ja milloin se on syynä sille, että espanjalaisia ihmissuhteita ei voi syntyä ja espanjan kieltä hiota paremmaksi kuin aikaa vietetään enimmäkseen suomalaisten kanssa. On mielestäni kuitenkin selvää, etteivät kaikki suomalaiset haluakaan integroitua paikallisväestöön, sillä se vaatisi ponnisteluja ja suomalaisyhteisö täyttää jo heidän sosiaaliset tarpeensa.

Suomalaisten kuva espanjalaisista on positiivinen, joten voidaan sanoa, että suhtautuminen espanjalaisiin on myönteistä. Espanjalaiset nähtiin ystävällisinä, avuliaina, perhekeskeisinä, tyylikkäinä, ylpeinä ja iäkkäitä kunnioittavina, joten vähemmistöryhmän eli suomalaisten asenne valtaväestöä kohtaan oli positiivinen. Kuten edellä jo todettiin, myös espanjalaisten suhtautuminen suomalaisiin oli

suomalaisten mielestä positiivista. Joskin kolmessa haastattelussa eli 27 prosenttia haastatteluista tuli ilmi, että nuorisolla ja lapsilla oli kokemuksia espanjalaisten ennakkoluuloisesta ja syrjivästä käyttäytymisestä, mitä emme voi kuitenkaan yleistää ilman lisätutkimuksia.

Suhtautuminen suomalaisiin turisteihin oli usein neutraalia tai positiivista. Haastateltavien kertoessa omasta suhtautumisestaan turisteihin, voin havaita haastateltavien jo akkulturoituneen Espanjassa asuessaan ja siksi luonnollisesti kommentteja tuli esimerkiksi turistien niukasta pukeutumisesta tai siitä etteivät he näe Espanjan arkea.

Miltei kaikki haluaisivat olla Espanjassa vielä viiden vuoden kuluttua, mikä kertoo viihtymisestä ja sopeutumisesta Espanjassa. On oleellista tietää haastateltavien tulevaisuuden suunnitelmista, sillä niillä on integroitumiseen suuri vaikutus. Mikäli suunnitelma on palata Suomeen pian, ei voida olettaa henkilöllä olevan suuria integroitumispyrkimyksiä. Koska haastateltavista suurin osa oli yli 60-vuotiaita, on luonnollista että tulevaisuuden muita toivomuksia oli terveys, arjen jatkuminen samanlaisena, ystävien riittäminen ja pystyisi harrastamaan.

Haastateltavat kertoivat, että Espanjassa on vaikea byrokratia, mutta että samoja vaikeuksia on myös Suomessa. Kauan Espanjassa asuneet kertoivat omasta sopeutumisestaan ja siitä kuinka Espanja on kehittynyt tuona aikana kovasti. Muutamat kertoivat haluavansa viettää tulevaisuudessa enemmän aikaa Suomessa. Useat haastateltavat kertoivat myös espanjalaisten ja suomalaisten kulttuurieroista ja siitä, mikä on hyvää Espanjassa Suomeen verrattuna. He kertoivat myös oppineensa uusia asioita ja muuttuneensa itse pärjätäkseen uudessa maassa ja kulttuurissa, mikä kertoo heidän akkulturoitumisestaan kuten myös suhtautumisessa turisteihin tuli ilmi. Yksi haastateltava mainitsi, ettei suomalaisen elämä toisessa EU-maassa ole yksinkertaista sosiaaliturvan suhteen ja että työtä riittäisi sen kehittämisessä.

6.2 Kolme integroitujatyyppeä

Olen luonut oman tutkimusaineistoni perusteella kolme mahdollista integroitujatyyppeä, jotka asuvat Espanjan Aurinkorannikolla. Tyypit ovat sidoksissa vain tähän tutkimukseen, sillä olen luonut ne tämän tutkimuksen tietojen perusteella, tosin tukea olen saanut tähän tyypittelyyn Berryn muotoilemasta nelivaiheisesta akkulturaatiomallista. Esitän seuraavaksi ajatukseni kustakin tyypistä ominaispiirteineen.

1 Paikallisiin integroitunut asukas

Paikallisiin integroitunut asukas puhuu sujuvasti espanjan kieltä ja hänellä on suhteita sekä suomalaisiin että espanjalaisiin sekä myös muihin ulkomaalaisiin. Sosiaalisia suhteita espanjalaisiin on useita tai ne ovat enemmistö, joten hänellä voidaan todeta olevan bikulttuurinen sosiaalinen verkosto. Motivaatiota löytyy sekä oman etnisen ryhmän että paikallisten kanssa olemiseen. Paikallisiin integroitunut asukas on asunut Espanjassa jo monta vuotta ja hän viettää suurimman osan vuodesta Espanjassa. Hän on usein pysyvä asukas, joka on viihtynyt Espanjassa tai hänellä on vahvat siteet Espanjaan.

2 Suomiyhteisössä viihtyvä

Suomiyhteisössä viihtyvän espanjan kielitaito on heikko. Sosiaalinen verkosto on monokulttuurinen, jolloin suhteita on lähinnä vain suomalaisiin. Ihmissuhteet paikallisiin koostuvat usein hyvän päivän tutuista esimerkiksi palvelussuhteen kautta. Suomiyhteisössä viihtyvällä on myönteinen asenne espanjalaisia kohtaan, mutta heikko kielitaito tai motivaation puute rajoittaa kontaktien syntymistä. Ihmissuhteita on muihin ulkomaalaisiin jonkun verran. Hän on asunut Espanjassa vähemmän aikaa kun paikallisiin integroitunut asukas ja hän viettää vuodesta noin seitsemästä yhdeksään kuukautta Espanjassa.

3 Monikulttuurinen verkostoituja

Monikulttuurinen verkostoituja puhuu espanjan kieltä kohtalaisesti tai hyvin. Hän kokee suhteiden luomisen espanjalaisiin vaikeaksi esimerkiksi espanjalaisten perhekeskeisyyden takia. Hänellä on sekä suomalaisia että monia muun maalaisia ystäviä, mutta espanjalaisia ihmissuhteita on vain vähän. Asenne espanjalaisia kohtaan on positiivinen. Monikulttuurinen verkostoituja on asunut kauan Espanjassa ja hän voi viettää vaihtelevasti vuodesta aikaa siellä.

Tutkimusaineistostani paikallisiin integroituneita asukkaita oli noin 36 prosenttia ja heidän Espanjassa asumisaikansa mediaani oli 12 ja 24 vuotta ja keskiarvo 23,5 vuotta. Suomiyhteisössä viihtyviä oli suurin osa eli 45 prosenttia. Heidän asumisaikansa mediaani on 4 vuotta ja keskiarvo 4,2 vuotta, joten se on huomattavasti lyhyempi kuin paikallisiin integroituneiden asukkaiden. Monikulttuurisia verkostoituja oli vain 18 prosenttia ja heidän joukkonsa on hyvin kirjava ja esimerkiksi asumisaika on erittäin vaihteleva.

7 POHDINTA

Aloitin tekemään opinnäytetyötäni vuoden 2008 joulukuussa, sillä halusin varata tutkimukselle paljon aikaa. Tutkimukseni ei pysynyt aivan alkuperäisessä tutkimussuunnitelmassa, sillä teoriaosuudessani jätin käsittelemättä esimerkiksi espanjalaisen ja suomalaisen kulttuurin eroja, jottei opinnäytetyöstäni tulisi liian laaja. En pysynyt aivan aikataulussa, mutta olin laatinut aikatauluni niin, että siinä oli joustamisen varaa. Joka tapauksessa tuli huomattua, että opinnäytetyön tekeminen oli hyvin paljon aikaa ja pohdintaa vaativaa, joten työtä on aloitettava tekemään ajoissa. Tein opinnäytetyön yksin, joka on mielestäni haasteellista, sillä opinnäytetyö vaatii monenlaista pohdintaa ja paljon erilaisia päätöksiä. Pyysinkin monilta henkilöiltä vinkkejä ja miitteitä työstäni, mitä ilman tämän näköistä opinnäytetyötä ei olisi ilmestynyt.

Olin Espanjan Aurinkorannikolla miltei koko opinnäytetyön tekemisen ajan, mikä auttoi ymmärtämään paremmin ilmiötä, vaikka toisaalta se vaikeutti tiedonhakua ja lähdemateriaalin hankkimista. Ystävien avulla siitä selvittiin ja lisäksi olen käyttänyt paljon elektronisia julkaisuja, jotka löytyvät myös painettuna versiona. Saavutin mielestäni tavoitteet hyvin, mutta suomalaisten motivaatio integroitua espanjalaisiin jäi hieman epäselväksi eli siihen olisi pitänyt parilla lisäkysymyksellä kiinnittää haastatteluissa enemmän huomiota. Haastattelu oli tutkimuksessani hyvä aineiston keruumenetelmä, sillä sitä kautta tuli ilmi asioita, jotka tuskin muuten olisivat selvinneet. Tosin haastattelun tueksi olisi voinut tehdä lomakkeen, joka olisi helpottanut analysointia ja luokkien luomista. Aineiston koonti ja teemoittelu oli aikaa vaativaa ja joitakin vaikeuksia oli aineiston tulkitsemisessa.

Paikan päällä asuvana ymmärrän, miksi suomalaiset viihtyvät hyvin Aurinkorannikolla ja toiseksi, miksi suomalaisilla on vaikeuksia integroitua paikallisväestöön. Itselleni tuli kuitenkin yllätyksenä se, että suomalaisnuoret ovat joutuneet ennakkoluulojen ja syrjinnän kohteeksi. Syitä on hankala sanoa, mutta itse ajattelen, että Aurinkorannikon espanjalaisilla nuorilla on paljon vaikeuksia esimerkiksi huumeiden ja koulunkäynnin kanssa samaan aikaan kun Espanja on

käymässä läpi vaikeaa lamakautta. Nuorten pahoinvointi voisi siis saada aikaan myös negatiivista käyttäytymistä muita etnisiä ryhmiä kohtaan.

Toinen mietityttävä asia on, miten Aurinkorannikolla asuvat vanhukset saataisiin ajoissa ohjattua tarvittavien palvelujen pariin Suomeen, sillä Suomessa on moniin paikkoihin pitkät jonotukset. Lisäksi minua pohdituttaa niiden suomalaisten kohtalo, jotka haluavat jäädä lopullisesti Espanjaan ja joilta puuttuu espanjan kielitaito. Tällöin espanjankielinen hoitokoti ei ole hyvä vaihtoehto, joten tarvetta olisi suomalaisiin palveluihin, joita paikan päällä onkin jonkun verran tarjolla. Joka tapauksessa Espanjassa olisi suunniteltava ja kartoitettava ajoissa näille henkilöille tarvittavat palvelut.

Jotta espanjalaisten ja suomalaisten väliset kanssakäymiset voisivat lisääntyä tarvittaisiin paljon aikaa ja ponnisteluja espanjan kielen opettelemiseksi. Tulisi järjestää espanjalaisten ja suomalaisten yhteisiä illanviettoja ja tapahtumia, jossa he voisivat tutustua paremmin toisiinsa. Kontaktien saaminen paikallisista edesauttaa integroitumista koko yhteiskuntaan, sillä paikallisten kautta voi oppia mielestäni parhaiten espanjalaista kulttuuria, kieltä ja sitä, miten Espanjan yhteiskunta toimii.

LÄHTEET

Alasuutari, Päivi 2008. Suomalainen pikkukaupunki Espanjan auringossa. Kaleva. Julkaistu 21.12.2008, [viitattu 16.9.2009]. Saatavilla [www-muodossa: <URL:http://www.kaleva.fi/plus/index.cfm?j=770733>](http://www.muodossa.com/URL:http://www.kaleva.fi/plus/index.cfm?j=770733)

Alitolppa- Niintamo, Anne 1994. Kun kulttuurit kohtaavat. Helsinki. Suomen mielenterveysseura. Sairaanhoitajien koulutussäätiö.

Costa del Sol. Wikipedia, päivitetty 21.9.2009 [viitattu 22.9.2009]. Saatavilla [www-muodossa: <URL: http://es.wikipedia.org/wiki/Costa_del_Sol>](http://www.muodossa.com/URL:http://es.wikipedia.org/wiki/Costa_del_Sol)

EU:n jäsenvaltiot- Espanja. EUROPA-Euroopan Unionin portaali, päivitetty 16.9.2009 [viitattu 16.9.2009]. Saatavilla [www-muodossa: <URL:http://europa.eu/abc/european_countries/eu_members/spain/index_fi.htm>](http://www.muodossa.com/URL:http://europa.eu/abc/european_countries/eu_members/spain/index_fi.htm)

Fuengirola directorio empresarial, päivitetty 3.9.2009 [viitattu 12.9.2009]. Saatavilla [www-muodossa: <URL:http://360virtual.info/fuengirola/fuengirola.html>](http://www.muodossa.com/URL:http://360virtual.info/fuengirola/fuengirola.html)

Guía Costa del Sol 2006. Bienvenidos a la Guía de Viajes de Costa del Sol, päivitetty 16.9.2009 [viitattu 22.9.2009]. Saatavilla [www-muodossa: <URL:http://www.costadelsolturismo.es/index.asp>](http://www.muodossa.com/URL:http://www.costadelsolturismo.es/index.asp)

Helkama, Klaus - Myllyniemi, Rauni- Liebkind, Karmela 2004. Johdatus sosiaalipsykologiaan. Helsinki. Edita.

Helppikangas, Pirjo - Hiltunen, Sirpa 1992. Aurinkorannikon suomalaiset. Jyväskylän yliopisto. Yhteiskuntapolitiikan laitos.

Hirsjärvi, Sirkka - Remes, Pirkko- Sajavaara, Paula 2008. Tutki ja kirjoita. Keuruu. Tammi.

Hoffren, Henriikka 2000. Suomalaiset Ranskassa - sopeutuminen ja etninen identiteetti. Jyväskylän yliopisto. Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos. Pro gradu -tutkielma. Saatavilla [www-muodossa: <URL:https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/11611/hhoffren.pdf?sequence=1>](https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/11611/hhoffren.pdf?sequence=1)

Ilmasti, Lotta 2006. Ruotsinsuomen ominaispiirteitä - näkökulmana mahdollisten paluumuuttajien kielellinen sopeutuminen ja sen tukeminen. Siirtolaisuusinstituutti. Turun yliopisto. Suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitos. Pro gradu -tutkielma. Saatavilla [www-muodossa: <URL:http://www.migrationinstitute.fi/pdf/webreports16.pdf>](http://www.migrationinstitute.fi/pdf/webreports16.pdf)

Karisto, Antti 2008. Satumaa - Suomalaiseläkeläiset Espanjan Aurinkorannikolla. Helsinki. SKS.

Karisto, Antti 2000. Suomalaiselämää Espanjassa. Jyväskylä. Gummerus.

Kautto, Mikko 1995. Eurooppalainen hyvinvointikunta? Osa II. Sosiaali- ja terveystalvet Tanskassa ja Espanjassa. Helsinki. Suomen Kuntaliitto.

Kuparinen, Eero 2005. Siirtolaisuus. Edu. Opetushallitus, päivitetty 7.9.2009 [viitattu 10.9.2009]. Saatavilla [www-muodossa: <URL:http://www.edu.fi/page.asp?path=498,530,1289,36427,37041,39462>](http://www.edu.fi/page.asp?path=498,530,1289,36427,37041,39462)

Kyntäjä, Eve 1996. Maahanmuuttajien sosiaalinen asema kahdeksassa Euroopan maassa. Turku. Siirtolaisinstituutti.

Liebkind, Karmela 2000. Monikulttuurinen Suomi. Etniset suhteet tutkimuksen valossa. Helsinki. Gaudeamus.

Liebkind, Karmela (toim.) 1994. Maahanmuuttajat- kulttuurien kohtaaminen Suomessa. Helsinki. Gaudeamus.

Liebkind, Karmela 1988. Me ja muukalaiset: ryhmäraajat ihmisten suhteissa. Helsinki. Gaudeamus.

Liimatainen, Kati - Luoma, Satu 1999. Matkalaukkulapsen maailma: Lasten sopeutuminen vieraaseen kulttuuriin. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu -tutkielma. Saatavilla [www-muodossa: <URL:https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/10172/1771.pdf?sequence=1 >](https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/10172/1771.pdf?sequence=1)

Maaraportti Espanja 2009. Finpro ry, päivitetty 29.6.2009 [viitattu 4.9.2009]. Saatavilla www-muodossa: <URL:<http://www.finpro.fi/NR/rdonlyres/1B59F0A4-950D-4B13-98B0-AF70CACACB0B/12444/SpainFinproCountryReport3.pdf>>

Mikkola, Juha 2001. Siirtolaisia ja vierailijoita. Suomalaisten siirtolaisten akkulturaatio ja identiteetti Espanjassa, Isossa-Britanniassa, Kreikassa, Ranskassa ja Saksassa. Siirtolaisuusinstituutti. Turun yliopisto. Sosiologian laitos. Pro gradu -tutkielma.

Mitä Euroopan Unioni tekee? EUROPA- Euroopan Unionin portaali, päivitetty 16.9.2009 [viitattu 16.9.2009]. Saatavilla www-muodossa: <URL:http://europa.eu/abc/12lessons/lesson_5/index_fi.htm>

Niskanen, Vesa. Kvalitatiivinen tutkimus. Kasvatustieteellinen tiedekunta, päivitetty 20.7.2009 [viitattu 5.8.2009]. Saatavilla www-muodossa: <URL:<http://www.mm.helsinki.fi/users/niskanen/kotu/kvalmaar.htm>>

Pelander, Heidi 2009. Suomalaiset viettävät eläkepäiviään mieluiten Espanjassa. Turun sanomat, päivitetty 10.9.2009 [viitattu 10.9.2009]. Saatavilla www-muodossa: <URL:<http://www.ts.fi/online/kotimaa/67766.html>>

Rautio, Pertti – Saastamoinen, Mikko (toim.) 2006. Minuus ja identiteetti. Sosiaalipsykologinen ja sosiologinen näkökulma. Tampere University Press.

Saaranen-Kauppinen, Anita - Puusniekka, Anna 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Saatavilla www-muodossa: <URL: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>>

Silius, Kirsi. Sisällönanalyysi. Tampereen yliopisto. Hypermedialaboratorio, päivitetty 20.4.2005 [viitattu 5.8.2009]. Saatavilla www-muodossa: <URL: http://matwww.ee.tut.fi/hmopetus/hmjatkosems04/liitteet/JOS_hypermedia_Silius_150405.pdf>

Sofia- opisto, päivitetty 9.9.2009 [viitattu 11.9.2009]. Saatavilla www- muodossa: <URL:<http://www.sofia-hanke.net/>>

Suomalaiset maailmalla. Ulkosuomalaiset, päivitetty 12.9.2009 [viitattu 13.9].
Saatavilla [www-muodossa:](http://www.ulkosuomalaiset.net/fi/nayta/artikkeli/11811343665368)
<URL:http://www.ulkosuomalaiset.net/fi/nayta/artikkeli/11811343665368>

Sulkunen, Pekka 2003. Johdatus sosiologiaan - käsitteitä ja näkökulmia. Helsinki.
WSOY.

Suomi Espanjassa. Suomen ulkoasiainministeriö. Suomen suurlähetystö Madrid ja
Suomen konsulaatti Las Palmas, päivitetty 4.5.2009 [viitattu 7.8.2009]. Saatavilla
www-muodossa:
<URL:http://www.finlandia.es/public/default.aspx?contentlan=1&culture=fi-
FI&nodeid=36857>

Wahlström, Riitta 2000. Suvaitsevaisuuteen kasvattaminen. Opetus. Juva.
WSOY.

Westerdahl, Katia 2004. Se alquila- Vuokralaisen opas Espanjassa. Olè.

Westerdahl, Stig (toim.) 2001. Askelmerkit Espanjaan: käytännön ohjeita
Espanjaan aikoville. Fuengirola. Olè.

LIITE 1

Elise Poikkeus
Avenida Las Margaritas 52
Bloque 4, 2.a1.
29649 Mijas Costa

HAKEMUS

6.3.2009

SOFIA-Hanke
Minna Kantola
C/Francisco Cano, 7, bajo,
29640 Los Boliches, Fuengirola

Tutkimuslupahakemus

Olen viimeisen vuoden sosionomiopiskelija Elise Poikkeus Vaasan ammattikorkeakoulusta. Teen parhaillaan opinnäytetyötä aiheesta ulkosuomalaisten integroituminen paikallisväestöön Aurinkorannikolla.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaisia sosiaalisia suhteita suomalaisilla on paikallisväestön kanssa, millaisia asenteita heillä on paikallisia kohtaan sekä mitkä tekijät edistävät ja estävät näiden sosiaalisten suhteiden syntymistä.

Tutkimukseni suorittaisin henkilökohtaisen teemahaastattelun avulla. Haastattelut nauhoitetaan, kirjoitetaan ja analysoidaan. Kaikki käsiteltävät asiat ovat täysin luottamuksellisia ja asiat esitetään myöhemmin nimettömänä siten, ettei vastaajaa voi tunnistaa.

Opinnäytetyöni ohjaavana opettajana toimii yliopettaja Hans Frantz. Hänet tavoittaa tarvittaessa puhelimitse numerosta +358 50 323 8976 tai sähköpostitse hans.frantz@puv.fi.

Pyydän lupaa saada tehdä tutkimukseni kurssienne kautta viikoilla 13 ja 14. Toivon pikaista yhteydenottoanne.

Ystävällisin terveisin

Elise Poikkeus

LIITE 2

Tutkimuslupa

Annan opiskelija Elise Poikkeukselle tutkimusluvan Espanjan Aurinkorannikolla toimivan Sofiaopiston opiskelijoille tehtävään haastattelututkimukseen keväällä 2009.

Minna Kantola

Toiminnanjohtaja

Sofia-opisto

minna.kantola@sofiaopisto.net

puh. 34-666 405 832

LIITE 3

Opinnäytetyö Fuengirolassa asuvien suomalaisten integroitumisesta paikallisväestöön

Tähän tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Toivon sinun kuitenkin osallistuvan ja kokevan sen mielekkääksi. Haastattelu koskee kontaktejasi suomalaisiin ja paikallisväestöön sekä näiden kontaktien syntymistä koskevia edistäviä ja estäviä tekijöitä.

Haastattelu kestää puolesta tunnista neljäänkymmeneen minuuttiin ja se nauhoitetaan, jotta saan haastattelun tallennettua tarkasti. Kaikki käsiteltävät asiat ovat täysin luottamuksellisia. Haastattelu kirjoitetaan ja analysoidaan, eikä sitä näe kukaan muu kuin minä ja ohjaajani. Vakuutan, että asiat esitetään myöhemmin nimettömänä siten, ettei vastaajaa voi tunnistaa.

Kiitos suostumuksestanne osallistua tutkimukseen.

Nimi: _____

Puhelinnumero: _____

Olen lukenut oheisen tekstin ja suostun haastatteluun.

Allekirjoitus

Paikka ja päivämäärä

LIITE 4

KYSELYRUNKO (puolistrukturoitu teemahaastattelu)

- perustiedot (ikä, siviilisääty, koulutus, asumispaikka)

- saapuminen Espanjaan (syyt muuttoon, milloin on saapunut, saapuminen yksin vai perheen kanssa, Espanjassa vietetyn ajan määrä vuodessa)

- perhe (ketä kuuluu perheeseen, mitä he tekevät ja missä asuvat)

- työ

- suomalainen ystäväpiiri (onko suomalaisia ystäviä Espanjassa, miten on tutustunut, oma motivaatio ja asenne suomalaisia kohtaan, yhteydenpito Suomeen)

- suhteet paikallisiin (paikallinen ystäväpiiri, miten on tutustunut, oma asenne paikallisia kohtaan, mitkä tekijät edistävät tai estävät, paikallisten suhtautuminen suomalaisiin)

- muut ystävät (onko ystäviä muista kansalaisuuksista kuin espanjalaisista ja suomalaisista, miksi)

- kieli (paikallisen kielen osaaminen, paikallisen kielen osaamisen vaikutus tutustumisessa paikallisiin, motivaatio oppimiseen)

- harrastukset (mitä harrastuksia, kenen kanssa)

- persoona (millainen persoona on: enemmän sosiaalinen vai rauhassa olemisesta pitävä)

- tulevaisuus (odotukset ja tavoitteet)

- omat kokemukset Espanjassa ja ajatukset siellä asumisesta (vapaasti kerrottuna)